І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь . . .
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St, Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНСоюз: HEnderson 5-8740
Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII | Ч. 202. | ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 24-го ЖОВТНЯ 1961 | 6 ЦЕНТІВ — 6 CENTS | JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, OCTOBER 24, 1961 | No. 202. | VOL. LXVIII.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ ДОСЯГНУВ ВІСІМДЕСЯТ ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ!

РАСК ПОТВЕРДЖУЄ ПЕРЕВАГУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ВІДПЛАТНОЇ МОГУТНОСТИ

ҐІЛПАТРИК ГОВОРИВ ПРО ПЕРЕВАГУ АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗБРОЇ

Вашинґтон. — Заступник секретаря оборони Росвелл А. Ґілпатрик заявив на пресовій конференції в суботу, 21-го жовтня ц. р. в Гот Спрінґс, Вірджінія, що ЗДА мають таку атомову могутність, що кожний рух ворога, навіть і несподівана незаповіджена атака, була б актом самознищення для нього. Державний секретар Дін Раск, промовляючи на телевізії в неділю 22-го жовтня вповні потвердив заяву Ґілпатрика. Він сказав, що Захід не мусить боятися переговорювати з Москвою, бо це зовсім не означає, що Захід є слабшим від комуністів. Раск у своїй заяві підкреслював, що ЗДА і дипломатично і військово є сильніші від СССР. На думку Раска Москва про це знає, і тому немає страху, щоб вона уважала проби переговорів Заходу за вияв його слабости. Раск сказав, що „немає найменшого сумніву, що Хрущов знає про силу ЗДА". Треба також, щоб і „громадянство і решта світу знала про це". Заява Раска про могутність ЗДА була на один день пізніше від промови Ґілпатрика, який казав, що населення ЗДА мусить мати довір'я до збройної сили своєї країни, бо уряд ЗДА зробив докладну оцінку збройних потуг обидвох держав, своєї і СССР. Заступник секретаря оборони казав, що він знає, що СССР та його сателіти вважають залізну завісу за оборонний для себе засіб, але ж ця „залізна завіса не є вже така непрохідна, щоб ми мусіли вірити в те, що Кремль нам до віри подає". І тому можна твердити, що „ЗДА має таку відплатну атомову збройну силу, що це було б актом самознищення для того", хто зважився б розпочати цю смертельну гру. ЗДА мають сотки далекосяжних бомбовиків; мають 6 підводних човнів „Поляріс", які мають 96 керованих ракет і мають також тузені далекосяжних керованих ракет. „Наші літаконосці і наші наземні сили можуть випустити проти СССР дальші додаткові сотки меґатонів". Число засобів до випущення атомової бомби на територію СССР виносить десятки тисяч, казав Ґілпатрик а кожний з тих засобів зможе випустити більше, як одну бомбу. На думку заступника секретаря оборони Хрущов наказав випробувати 50-меґатонову бомбу тільки на те щоб терором настрашити вільний світ. Але це комуністам не вдасться, казав Ґілпатрик, — і ми є „певні в тому, що совєти не спровокують конфлікту". Державний секретар Раск сказав день пізніше, що сили Сходу і Заходу наказують обидвом сторонам продовжувати шукати мирної розв'язки контфлікту. В політичних колах гадають, що заяви урядових кол про могутність збройних сил ЗДА мають на цілі заспокоїти і тих, які нарікають, що уряд занедбав розбудову оборони, бо думає про угодівство з Москвою, як це деколи твердять праві кола республіканців, що хотіли б „тотальної перемоги". Раск потвердив заяву Ґілпатрика про те, що ЗДА знищили б СССР навіть тоді, коли б комуністи почали першими атомову війну, не виповівши її.

Летунство випустило з сателітом 350 мільйонів мідяних дротиків

Пойнт Арґелльо, Каліфорнія. — Летунство 21-го жовтня вистрелило із успіхом 3.500-фунтовий алярмовий сателіт „Майдас", на якому була і 75-фунтова скринька, в якій було 350 мільйонів тонесеньких мідяних дротиків — волоконців, що були приміщені в парафіні. Ця скринька впродовж двох годин і 20-ох мінут кружляє довкола Землі в полярному напрямку. Сподіваються науковці, що впродовж 20-ох орбіт скринька випустить всі ті мідяні волосинки довкола Землі, і вони створять окремий пояс довкола Землі. Впродовж одного дня той пояс виповжиться на 1,200 миль, а за 30 днів обидва кінці того пояса об'єднаються. Ціль цих дослідів, — ствердити, чи була б можливість використати такий пояс із мідяних волосинок для радіових передач. Теоретично твердять, що мідяні дротики є дуже доброю антеною для радіових сиґналів на нашу Землю. Ці досліди веде для летунства Технологічна Лябораторія Массачусетського Технологічного Інституту.

Президент мусить щоденно вправляти, щоб скріпити спину

Вашинґтон. — При кінці минулого тижня президент Кеннеді почав фізичні вправи, щоб скріпити мускули на спині, яка його час від часу поболює від травня 1961-го року, коли він собі порушив був спину під час засаджування дуба перед будинком генерального губернатора в Оттаві, Канада. Особистий лікар Президента д-р Дженет Дж. Тревелл просила професора фізичної медицини д-ра Ганса Кравса, щоб виготовив плян фізичних вправ для Президента. Д-р Тревелл ствердила добрий стан здоров'я Президента, але боїться, щоб не відновилися болі в спині, тому плянує скріпити стан здоров'я свого пацієнта так, щоб не було страху про нові болі в спині.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Кеннеді** переслав запрошення бразилійському президентові Жохо Гулярові прибути з візитою до Вашинґтону. Це запрошення передав президентові Гуляртові новий американський амбасадор до Бразилії Лінкольн Ґорденові, який складав свої вірчі грамоти в столиці Бразилії — місті Бразилії. Дата візити покищо не є устійнена.

● **Щоденник „Ню Йорк Таймс"** заявився за те, щоб виборці вибрали на посадника Ню Йорку в цьогорічних виборах республіканця Луїса Дж. Лефковіца, який „дає надію, що зорганізує кращий уряд в цьому місті від попередніх демократичних урядів". Щоденник пише в передовій, що теперішній посадник Роберт Ваґнер бореться за свою власну перемогу, а не за перемогу своєї демократичної програми.

● **Крайова Аеронавтична і Космічна Адміністрація** випустила ракету на висоту 4.261 миль, щоб вивчати за допомогою різних приладів район йоносфери. Ця проба вдалася, як ствердив урядовець цієї адміністрації, бо прилади записували і надавали на землю потрібні науковцям інформації.

● **Монетарний запас золота** в дні 18-о жовтня ц. р. виносив $17.303.000.000, на $48 мільйонів менше, як тиждень давніше. Цього року запас американського золота зменшився на $464 мільйони.

РЕКОРДОВЕ ЧИСЛО 500 НОВИХ ЧЛЕНІВ ЗДОБУТО У ВЕРЕСНІ; ЄФИМ ОМЕЛЬЧЕНКО З ҐРИМБСІ В КАНАДІ ПОБИВ ДОТЕПЕРІШНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ РЕКОРДИ, ЗДОБУВШИ ВПРОДОВЖ ОДНОГО МІСЯЦЯ ПОНАД 100 НОВИХ ЧЛЕНІВ.

Джерзі Сиṫі. — З Головної Канцелярії Українського Народного Союзу інформують, що ця Українська Заморська Твердиня здобула на шляху свого вже 67-літнього невпинного розвитку новий великий успіх, заокругливши в початках жовтня загальну кількість своїх членів до ВІСІМДЕСЯТИ ТИСЯЧ. Місяць раніше повідомлено, що майно УНСоюзу з кінцем вересня переступило ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ МІЛЬЙОНІВ долярів. Великий новий етап в організаційному розвитку досягнено, зокрема, завдяки найбільшому за останніх десять років організаційному успіхові в вересні, в якому здобуто кругло 500 нових членів. Цей рекорд зійшовся з другим рідкісним рекордом: союзовий організатор з Ґрімсбі в Канаді, п. Єфим Омельченко, здобув у вересні сто членів для новозакладеного Відділу УНСоюзу в Ст. Кетринс, Онтеріо. В часі, коли ці слова йдуть до друку, від Є. Омельченка наспіло нових 10 членських аплікацій, але й вони, як він пише, не є його останнім словом у жовтні. Третім рекордом успішного вересня є число організаторів, які здобули значне число членів. 18 осіб приєднали в тому місяці по 10 і більше членів. Поза „сотником" Є. Омельченком, на чоло цієї заслуженої 18-ки вибився союзовий секретар з Торонта, Семен Левицький, який здобув у вересні 25 членів, за ним іде заст. гол. предсідника, відомий від років успішний організатор членів інж. С. Куропась з Шикаґа, який здобув 22 членів. Головний радний з Торонта Б. Зорич надіслав у вересні 14

Єфим Омельченко

членських аплікацій, а секретарі П. Головачук із Пасейку та б. суддя М. Шпитко з Ню Йорку придбали по 11 членів.

Поміж рештою 12 організаторами, з яких кожний здобув по 10 нових членів, знаходяться як відомі з давніх кампаній та з попередніх місяців цьогорічної передконвенційної кампанії, так і зовсім нові, а проте не менше успішні організатори. До перших слід зарахувати гол. радного УНСоюзу й відомого переможця в кампаніях минулих роках, І. Одежинського з Филаделфії, В. Кваса зі Союзівки, І. Будняка з Перт Амбою В. Романишина з Ню Бритену, М. Гентоша з Магоной Сиṫі, Па., Е. Притули з Балтимору, В. Поповича з Рачестеру і М. Ткачука зі Шикаґа До других належать відомі громадські діячі — адвокат Іван Флис з Ню Йорку, Михайло Фединишин з Перт Ам-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Міністер Стар буде гостем на конференції Фінансових Установ на Союзівці 28-го і 29-го жовтня

Шикаґо, Ілл. — Ліґа Американсько-Українських Фінансових Установ інформує, що гостем на другій конференції цих установ, яка відбудеться в найближчу суботу і неділю, 28 і 29-го жовтня на Союзівці, буде міністер праці Канади п. Михайло Стар. Перша конференція цих установ відбулася, як відомо, в днях 3 і 4-го грудня минулого року і в ній взяли участь представники наших братсько-запомогових Союзів, Щадничих Спілок і Кредитових кооператив. Тоді також створено Секретаріят Конференції, що його очолюють: дир. Петро Пуцило — голова, Омелян Плешкевич і д-р Михайло Тимків — заст. голови та інж. Атанас Мілянич, адв. Іван Демер, п. Василь Довгань, інж. Степан Куропась, дир. Роман Мицик і п. Ярослав Желехівський — директори. Головним завданням другої конференції, що відбудеться на Союзівці в найближчу суботу і неділю та в якій заповіли свою участь біля сотні представників цих установ, буде з'ясувати господарські можливості дальшого розвитку Братських Союзів, Щадничих Спілок, і Кредитових Кооператив, як також можливості їхньої співпраці та оформлення їхнього постійного виконавчого органу. До участи в конференції в характері гостей запрошені всі громадяни, що цікавляться важливою економічно-фінансовою ділянкою праці і розвитку нашої спільноти.

Міністер Михайло Стар

Вол. Гафткович, секретар Відділу УНСоюзу і суспільний діяч, помер в Гартфорді

Гартфорд, Конн. — Минулої п'ятниці, 20-го жовтня, тут помер секретар 277-го Відділу Українського Народного Союзу, відомий в Україні і на еміґрації суспільно-громадський діяч, сл. п. Володимир Гафткович, проживши 64 роки. Сл. п. Вол. Гафткович народився 6-го лютого 1897-го року в місцевості Устечко, б. Заліщик в Західній Україні. Був активним учасником Визвольних Змагань, як старшина Української Галицької Армії. Після війни був довгі роки інспектором Т-ва „Просвіта" та активним і провідним членом багатьох інших українських товариств і установ. До Америки Покійний приїхав в 1950 році й відразу включився в організаційні рямки УНСоюзу та став одним з найбільших його ентузіястів та активних діячів нашої громади. Осиротив дружину Ольгу та дочку Оксану і Надію. Похорон відбувся у понеділок, 23-го жовтня. Вічна Йому Пам'ять!

ЗАКЛИК ГОЛОВНОГО ЕКЗЕКУТИВНОГО КОМІТЕТУ УНСОЮЗУ

СОЮЗОВЦІ, ГРОМАДЯНИ!

В серпні і жовтні цього, Шевченківського року Український Народний Союз записав в історію Американської України два найбільші досягнення в господарській і організаційній ділянках. В серпні бо загальне майно УНСоюзу переступило суму ДВАДЦЯТЬ П'ЯТЬ МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ, а в жовтні загальна кількість членів перейшла ВІСІМДЕСЯТ ТИСЯЧ, у тому числі понад ДВАДЦЯТЬ ШІСТЬ ТИСЯЧ МОЛОДІ! До цих двох успіхів в економічній і організаційній ділянках уже незабаром прилучиться ще одне з найбільших культурних досягнень УНСоюзу: видання англомовної ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА.

Стверджуємо це і подаємо до відома найширшого загалу, бо ці успіхи і досягнення, здобуті великими зусиллями та наполегливою працею багатьох відданих, ідейних членів і організаторів, засвідчують найбільш вимовно й переконливо живучість нашого українського народу, його велику вітальну силу, що є головною ґарантією його світлого майбутнього.

Проте, ми занапастили б це наше майбутнє, якби задовольнились навіть найбільшим успіхом і припинили або хоч би тільки послабили наші дальші зусилля. Двадцять п'ять мільйонів майна і вісімдесят тисяч членів УНСоюзу — це ще далеко не звершення наших можливостей, а тільки один і не останній етап до їх повного використання. Наш черговий етап — П'ЯТДЕСЯТ МІЛЬЙОНІВ долярів майна і СТО ТИСЯЧ ЧЛЕНІВ!

Тож закликаємо Вас до дальшої і ще наполегливішої праці для досягнення цього нашого чергового етапу. Безпосередньою заохотою до цього нехай послужить Вам теперішня передконвенційна кампанія із поважними громадськими та особистими нагородами за успіх, як і недалека вже ювілейна, бо 25-та з черги Конвенція УНСоюзу, що буде одним з найбільших у нашій історії переглядом наших сил і спроможностей, нашої служби нашому народові.

ГОЛОВНИЙ ЕКЗЕКУТИВНИЙ КОМІТЕТ УНС

ЙОСИП ЛИСОГІР
головний предсідник

СТЕПАН КУРОПАСЬ, заступник гол. предсідника — АННА ГЕРМАН, заступниця гол. предсідника

ЯРОСЛАВ ПАДОХ, головний секретар — РОМАН СЛОБОДЯН, головний касир

Американські вояки проводили дипломата до Східнього Берліну

Берлін. — В минулу неділю 22 жовтня ц. р. озброєні американські вояки вперше вступили на терен Східнього Берліну, щоб вимогти право для американського дипломата свобідно поїхати туди. Аллен Лайтнер, заступник шефа американської місії в Берліні, поїхав автом з дружиною через перехідний пункт на Фрідріхштрассе, але його негайно обскочили східньо - німецькі поліціянти і зажадали довідки. Однак А. Лайтнер відмовився і зажадав викликання совєтського старшини. Коли той не з'являвся, вислано з Західнього Берліну на місце інциденту 8 американських вояків в повному узброєнні під командуванням лейтнанта. Німецькі комуністичні поліціянти розступилися й американські вояки проводили кусень дороги авто дипломата. Американський дипломат завернув до Західнього Берліну, залишив там свою дружину і вернувся назад на східню сторону. Його знову зупинили, але згодом дозволили проїхати вглиб Східнього Берліну. Східньо - німецькі комуністи виправдувались тим, що це було цивільне авто й вони не знали, що їде ним американський дипломат. Вони закинули йому „невідповідну поведінку", ба навіть, що ніби відштовхнений ним поліціянт так нещасливо впав, що зранився. З американського боку рішуче цьому заперечують і твердять, що коли на місце інциденту прибули американські вояки з старшиною, ніхто їм не згадував про ніяке поранення поліціянта ні про „невідповідне поведення" дипломата.

6 загрожених совєтськими атомовими спробами держав вимагають акції ОН

Об'єднані Нації. — 6 безпосередньо загрожених совєтськими ядровими вибухами держав зголосили внесення, щоб Генеральна Асамблея ОН звернулася з „урочистим закликом" до Совєтського Союзу — відмовитись від пляну розірвання 50-меґатонової бомби. Тими шістьма країнами, положеними найближче совєтських експериментальних теренів в підарктичній смузі, є Данія, Канада, Ісляндія, Японія, Норвеґія і Швеція. Однак ультра - невтральна Індія і поплентацько - прокомуністична Ґвінея спротивилась надати тому внеському першенство, бо — мовляв — той заклик має на увазі тільки СССР, а не всі атомові країни, та що тих шість країн належать до „західніх військових союзів". Направді, Швеція не є членом ніякого військово-політичного союзу, а Ісляндія хоч формально є членом НАТО, проте не має ніякої власної збройної сили. Інший внесок, зголошений 25-ма країнами, на зорганізування світової сіті для помірів радіоактивного елементу в атмосфері, прийнято 75 голосами проти 0 при 17-ох, що стримались, в тому числі 9 комуністичних голосів.

Башір Агмед дістав в подарунку від Джансона подорож до Мекки

Ню Йорк. — 48-річний погонич верблюдів із Карачі в Пакістані Башір Агмед перед виїздом із ЗДА дістав гарний подарунок від віце - президента Линдона Б. Джансона — заплачену подорож до відпустового мусульманського міста в Арабії — Мекки. Коли йому прочитали в його апартаменті в готелі Валдорф Асторія депешу від Джансона про цей дарунок, він сказав: „Я бачу в цьому руку Аллага". Джансон пізнав Башіра Агмеда під час своєї поїздки до Пакістану і запросив його до ЗДА, де він був вже в Білому Домі у Вашинґтоні та розмовляв із президентом Кеннеді. Найбільшим „чудом" для того мусульманина це те, що він зможе відвідати святе для нього місце Мекку, про що він, бідний погонич верблюдів в Пакістані не смів навіть мріяти.

НА З'ЇЗДІ У МОСКВІ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ СВАРНЯ МІЖ КОМУНІСТАМИ

Москва. — У 5-му дні 22-го конґресу компартії СССР, в минулу суботу 21 ц. м. продовжувано дебати довкола Альбанії й „антипартійної групи", що їх у минулий вівторок натаврував був Хрущов. Тому, що ті атаки Хрущова і його сателітів автоматично викликали здогад, що так звана „антипартійна група", „вичищена" з керівних становищ ще в 1957 р. все ще становить загрозу для Хрущова і його кліки, Алексей Косиґін запевняв в суботу, що воно так не є, а таврується її тільки на те, „щоб не забулась лекція історії". На неділю перервано наради конґресу, а західні коментатори припускають, що в той вільний день йтимуть закулісові розмови, щоб якось залатати прірву та направити препогану атмосферу від тієї сварні.

Гострий випад Хрущова в його промові з минулого вівтірка 17 ц. м. проти „антипартійної групи" в СССР і проти Альбанії затемнив його райдужний опис комуністичних перемог та заповідь заволодіння над світом у 1980 році, бо відкрив шлях до серії взаємних внутрішньо - комуністичних чварів. Ідучи по лінії Хрущова, Анастас Мікоян різко заатакував персонально колишніх совєтських прем'єрів Вячеслава Молотова і Георгія Маленкова та кол. міністра транспорту і важкого промислу Лазаря Каґановича. Мікоян твердив, що коли б „антипартійна група" прийшла була до влади, то фізично винищила б теперішню державну верхівку Совєтів. Слухняні наказові Хрущова по тій самій лінії пішли заяви сателітських вожаків — мадярського Яноша Кадара, румунського Георгію Дея і чеського Антоніна Новотного. В тому самому, тільки обережнішому тоні промовляли італійський комуністичний лідер Пальміро Толіятті і француз Моріс Торез. Головним закидом проти Альбанії є зберігання нею „культу особи" у відношенні до альбанського диктатора генерала Енвера Гокси та інших „ухилів" з сталінської доби, засудженої 20-им конґресом в Москві. Східньо-німецький лакей Хрущова Вальтер Ульбріхт закинув Альбанії, що вона відхиляється від комуністичного військово-політичного бльоку Варшавського пакту. Мікоян закинув персонально Енверові Гокеі, що він заявив раз: „Кожний, хто проти мене, буде застрелений". Альбанському прем'єрові Мехмедові Шеху Мікоян закинув, що той мав заявити, що найбільшою помилкою Сталіна була його передчасна смерть, яка не дозволила йому зліквідувати фізично ввесь теперішній провід СССР. Однак ті атаки збоку совєтських та вірних їм сателітських комуністів не залишились без відпору. Однаково Чу Ен-лай, як північно-в'єтнамський диктатор Го Чі Мінг і північно-корейський прем'єр Кім Іль Сунґ виступили проти таврування Альбанії публічно. Названі два останні азійські комуністи підтримали Чу Ен-лая в його заклику, щоб внутрішньо-комуністичні спори ладнати тихцем всередині комуністичної громади. Чу Ен-лай склав з очевидною демонстраційною ціллю вінок в мавзолеї Леніна і Сталіна, з надписом на вінку Сталінові, як „великому марксистові-ленінистові". Але найголосніший відгук на ті випади прийшов з малої Альбанії. У великій офіційній заяві, проголошеній альбанським радіо і пресою, затавровано виступ Хрущова та стверджено, що „атаки Нікити Хрущова служать тільки ворогам комунізму і народної Республіки Альбанії — різним імперіялістам і югославським ревізіоністам". Альбанія закидає Хрущову „брутальне порушення московської декларації з листопада 1960 р.", де сказано про мирне полагоджування внутрішньо-комуністичних суперечок. Альбанські комуністи бундючно заявляють, що вони „переможуть, бо не є осамітнені". Щодо Югославії, то в короткому офіційному комунікаті застережено, що справа внутрішньої політики югославського уряду — це справа Югославії, до якої „ніхто" не має права втручатися. Совєтська преса, хоч із запізненням, все ж проголосила повний текст промови Чу Ен-лая з її виразними опозиційними зворотами в обороні Альбанії.

У Західній Німеччині створено новий уряд

Бонн. — Між Християнсько-демократичною унією канцлера Конрада Аденауера і Вільно - демократичною партією д-ра Еріха Менде дійшло до повної згоди щодо партійної коаліції, яка дає новому урядові поважну тривку більшість в парляменті, залишаючи третю партію — Соціял-демократичну — в опозиції. Канцлером залишається 85-літній д-р Конрад Аденауер, проте він заявить в листі до президентів обох парляментарних палат, що літом 1963 року він уступить з того становища. Віце-канцлером і міністром народного господарства залишається д-р Людвіґ Ергард, так само на становищах міністрів закордонних справ і оборони залишаються д-р Гайнріх фон Брентано і Франц Йосиф Штравс. Вільні демократи дістали в новому уряді 5 портфелів — фінансів, транспорту, европейських справ, державних маєтків і наукових дослідів. Негайно після затвердження того нового уряду Аденауер поїде на наради з през. Кеннеді до Вашинґтону. Д-р Еріх Менде не хотів вступити до цього уряду, зате, після уступлення Аденауера, коли новим канцлером стане Людвіґ Ергард, він стане віце - канцлером або міністром внутрішніх справ.

У СВІТІ

● **Західньо - німецький канцлер** Конрад Аденауер приїде з початком листопаду до Вашинґтону, але формального запрошення не може дістати, поки не буде, як канцлер нового коаліційного уряду, затверджений західньо - німецьким парляментом.

● **Гана** звільнила з праці останнього англійця й взагалі останнього білого, що його затруднювала в своїй закордонно-дипломатичній службі. Пресовий аташе при високому комісарі Гани в Лондоні, Джіль Савндерс працював для тієї муринської держави на різних становищах впродовж останніх 11-х років. Виповіли йому без подання причини.

● **Індонезійський президент** Сукарно поважно захворів на печінку. Його повезли літаком до Відня для лікування.

● **Східньо - німецькі комуністи** встановили нагороди для малолітніх донощиків. В газетах проголошено листу дитячих шпигунів - зрадників, які донесли поліції про різні спроби втечі кревних і знайомих на Захід, чи про висланців із Західнього Берліну, які мали перевести втікачів. Комуністи сіють деморалізацію серед дітей і молоді та роздають футболи, чи комуністичні уніформи в нагороду за зраду і донос.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City and Foreign Rates:: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.
Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок, — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

80,000

На іншому місці подано повідомлення Головної Канцелярії Українського Народного Союзу про те, що загальна кількість членів цієї організації на початок жовтня переступила 80.000, з чого понад 26.000 належить до молодечого відділу. Рівночасно поінформовано, що впродовж одного тільки місяця вересня цього року до УНСоюзу вписалось 500 нових членів.

Велике зусилля, що криється за цими фактами, може оцінити тільки той, хто сам мав до діла з організаційною роботою. Це бо не є тільки члени - симпатики, що взяли участь в якихось зборах чи висловили свою однодумність. Кожний з цих нових членів рівночасно вплачує свою грошеву вкладку і зобов'язується платити її ціле своє життя або звичайно впродовж 20 років, залежно від роду забезпеченевої грамоти, яку він собі вибрав. Правда, вплачувані ним гроші — це найкорисніший спосіб ощадности, але з власної практики кожний із нас знає, як то важко рішитися навіть на найкорисніше, але постійне ощаджування, та ще й в обставинах, коли до такого роду ощадностей немає надто великого зрозуміння серед нашого загалу.

Проте, труд, що його вкладається в організацію нових членів для УНСоюзу, сторицею виплачується для всіх заінтересованих: для організатора, для зорганізованого нового члена і для всієї громади. Організатор, крім грошової нагороди, має велику сатисфакцію, що він зробив добре діло, бо не тільки включив до зорганізованої спільноти ще одну українську людину, але й зробив тій людині прислугу, забезпечивши її і її родину на випадок нещастя. Це саме відноситься й до зорганізованого нового члена. Але вже ніякими тисячами не можна зміряти користи, що її приносить така організація нашій спільноті. Приглянься цій справі ближче.

Вісімдесят тисяч членів УНСоюзу, що платять вкладки, це — наша найбільша організаційна сила, якої ніхто не може ставити під сумнів. Ця сила набирає ще більшого значення і вартости в світлі того становища, що його УНСоюз займає, зокрема, тієї його багатобічної діяльности суспільно-громадської, культурно - виховної та економічної. Згадаймо дещо для прикладу. Український Конґресовий Комітет, як виходить із пересланої недавно до преси інформації, має в своєму складі 60 центральних американсько - українських організацій, включно з УНародним Союзом. Всі ці 60 центральних організацій за останніх десять років вплатили до Народного Фонду УККА із своїх кас титулом своїх вкладок $36.480, з чого один тільки УНСоюз вплатив $22.500, а всі інші 59 центральних організацій разом $13.980. Подібні приклади можна було б навести з кожної іншої ділянки і з кожної іншої акції.

Висновки напрошуються самі. Вісімдесят тисяч членів і проголошених недавно $25 мільйонів майна Українського Народного Союзу, разом з його організаційною сіткою в більшості стейтів ЗДА та в усіх провінціях Канади, з його організаційною побудовою, його традиціями, стажем і репутацією, з його ідейною настановою та його повагою до всіх проявів нашого життя, всіх наших національних потреб та можливостей, як і його цілеспрямованість, коротко — цей справжній Український Народний Союз ідей, праці та інтересів становить нині таку могутню позицію українства не тільки на американському континенті, але й у світі, що вся наша спільнота і ввесь український нарід можуть нею оправдано гордитись. Таку силу треба скріплювати й розбудовувати до ще більшої могутности, бо на це ми маємо всі об'єктивні дані, передумови й потреби. І до цього саме закликає Екзекутивний Комітет цієї організації з нагоди такого поважного досягнення, як заокруглення членства УНСоюзу до 80.000, а майна — до $25 мільйонів.

Єдність західнього фронту

На останній пресовій конференції президент Кеннеді виступив проти перебільшування газетами розбіжностей, які існують між західніми альянтами на тлі сучасної кризи довкола Німеччини й Берліну. Президент признав факт цих розбіжностей, але ствердив, що стосуються вони тільки різниць у тактиці а саме — поглядів на можливий підхід до Совєтського Союзу: чекати пасивно на розвиток подій чи втримувати з Москвою дипломатичні контакти. Подібні голоси перестороги проти роздування здогадних чвар між західніми союзниками озвалися з усіх трьох західньоевропейських столиць — Лондону, Парижу і Бонну. Британський уряд вислав до Бонну голову тієї групи з міністерства закордонних справ, яка саме й плянує політику у відношенні до Німеччини й Берліну, Евеліна Шакберга, і той — читаємо в останніх повідомленнях — розвіяв сумніви західньонімецького уряду щодо доцільности будь-яких дальших інформаційно - дипломатичних розмов з Совєтами. З Бонну той урядовець поїхав з такою самою місією до Парижу, бо — як відомо — найрадикальнішу позицію супроти Москви зберігає французький президент де Ґоль. Появилася вістка, що вже, мабуть, у найближчому часі відбудеться в Парижі конференція міністрів закордонних справ ЗДА, Великобританії, Франції і Західньої Німеччини для потвердження давнішої спільної платформи в справах Німеччини та Берліну і для зліквідування всіх тих розбіжностей, що про них трублять газети.

Засадниче становище Заходу ядерно схопив минулого тижня британський прем'єр Гeролд Мекміллен у дводенних дебатах палати громад над закордонною політикою. Він заявив, що Великобританія ставиться до Німецької Федеративної Республіки, як до свого союзника з Північно - Атлянтійського пакту, і, коли вона вимагає від Західньої Німеччини льояльности до себе, то мусить бути льояльна й до неї. Мекміллен признав, що британський народ може мати „прикрі спогади", натякаючи цим на німецькі бомбардування за минулої війни, але — мовляв — часи змінилися, і спогади не можуть керувати закордонною політикою держави. У тому самому дусі промовляв французький амбасадор в ЗДА Ерве Альфан на маніфестації в Йорктавні, у Вірджінії. Коли ж з початком листопада прилетить до Вашинґтону 85-літній Конрад Аденауер, він напевно дістане нові докази на те, що не мають під собою підстав ширені німецькою пресою плітки, начебто ЗДА у змові з Анґлією збираються „продати" Німеччину Москві і погодяться на тривкий поділ Німеччини. І канадійський прем'єр Діфенбейкер заявив, що переконання Хрущова, нібито чвари у зв'язку з Німеччиною роз'єднали Захід, — „нереалістичне і смішне". До речі — Діфенбейкер знову пригадав російський колоніялізм, стосований до України і інших поневолених країн.

Західні держави готові дати Совєтському Союзові якісь ґарантії проти загрози відродження німецького мілітаризму та реваншизму. Але ці ґарантії не підуть так далеко, щоб загрожувати втратою німецького союзника в НАТО і розбиттям всієї оборонної концепції НАТО — бо це було б не рятуванням миру, а провокуванням війни. І коли йде про єдність антисовєтського фронту Заходу в засадничих справах оборони — то нема тут ніяких поважних розбіжностей. Бо ту єдність диктує розуміння державного інтересу кожної вільної західньої країни, диктують логіка і здоровий глузд.

Мирослав Прокоп

XVI АСАМБЛЕЯ ОН І ПІСЛЯ НЕЇ

Дотеперішній перебіг нарад шістнадцятої Асамблеї ОН, яка відбувається на тлі кризового становища в світі, вказує, що в глибокій кризі знаходиться і ця міжнародна організація. Немає сумніву, що Об'єднані Нації, не зважаючи на те, як розвинеться міжнародна ситуація, вийдуть з теперішньої сесії серйозно послаблені, а їхнє значення і роля у формуванні взаємин між народами будуть надалі тільки слабим відблиском того, що хотіли бачити засновники цієї міжнародної організації.

На побойовищі нездійснених сподівань

26-го червня 1945-го року, коли 50 членів - засновників підписували у Сан Франсіско хартію Об'єднаних Націй, багатьом із них могло видаватися, що оце починається нова історична доба в житті людства, що з'ясовані в хартії принципи національної свободи і рівности, невтручання у внутрішні справи інших країн, полагоджування спірних питань мирними засобами — будуть справді керувати майбутніми взаєминами між народами. Зокрема війна і аґресія мали бути назавжди усунені з міжнародного життя. І коли на 1-ій Евню в Ню Йорку здвигнули величезний будинок Об'єднаних Націй, проти входу до нього вмурували пропам'ятну таблицю зі словами пророка Ісаї: „Вони перекують свої мечі на рала, і один народ не підійме свого меча проти другого".

Але у той самий час, коли вмуровувано цю таблицю, в різних кінцях світу безжалісно душилась свобода народів, тут і там розгорялись малі війни. Визначне місце серед організаторів ОН займав Совєтський Союз, його керівники найголосніше говорили про свободу і рівність народів, засуджували аґресію. А в той же час вони поспішно зброїлися, душили національну і соціяльну свободу народів СССР, позбавляли державної самостійности своїх майбутніх сателітів, простягнули загарбницькі руки по Іран, Туреччину, Грецію, Корею.

Таке очевидне ламання принципів, що на них мали бути побудовані взаємини між народами, не зустріло відповідної протидії, бо деякі із старих колоніяльних країн Західньої Европи і не думали на ділі захищати ті принципи. Тільки в результаті зростаючої визвольної боротьби народів Азії й Африки, під тиском публічної опінії світу і, врешті, тому, що Совєтський Союз зразу поставив себе в ролі чемпіона свободи азійських і африканських народів, західні колоніяльні держави почали поступатись. Хоч який імпозантний процес державного усамостійнювання народів Азії й Африки, він досі незавершений, і це, безперечно, дає Кремлеві змогу відвертати увагу світу від брутального топтання принципів ОН у себе вдома.

Подруге, деякі керівники західньої політики проявляли і досі проявляють подивугідну сліпоту чи байдужість в обличчі кричучих явищ колоніяльного поневолення народів совєтської імперії. Навіть такі акти масового терору, які були документовані в 1955 році у листі українських політичних в'язнів совєтських концентраційних таборів до ОН, не викликали ніякого розслідування у цій високій установі. Не знайшли в ній відгуку і голосні страйки в совєтських концтаборах, і масові переселювання. Разючу безпомічність виявили вільні народи і їхні представники в ОН в обличчі таких подій, як російська аґресія в Угорщині.

Таким чином розходження, а деколи повна суперечність між тим, що задекляровано у хартії ОН, і тим, за що вони готові постояти, між тим, що говориться, і тим, що робиться, — створили першу і найважливішу причину кризи ОН. Це — криза моральна. Вона заторкує питання довір'я народів до цієї міжнародної організації. А втрата довір'я народів до Ліґи Націй стала початком її кінця.

Дебатуюче товариство — чи орган міжнародної політики?

За моральною кризою ОН прийшла криза політична і організаційна. Справа в тому, що ОН були побудовані на союзному домовленні про тривалу співпрацю трьох великодержав — ЗДА, СССР і Анґлії. Під прикриттям цієї великої міжнародної організації, ці три великодержави мали однозгідно рішати про важливіші питання світу.

Але тільки большевики знали, що такого домовлення і співпраці не буде. Тому вони зразу забезпечили собі право „вета" у вирішальному органі влади ОН — у Раді Безпеки. Це дало змогу Кремлеві відкидати кожне рішення ОН, яке йшло врозріз з його імперіяльними інтересами. В таких умовах самі ОН мусіли зійти на позицію органу, що міжнародну політику дебатує, але не робить. А оскільки природа не знає порожнечі, роблення політики мусіло перейти на форум великодержав, себто туди, звідки воно вийшло, з тим, однак, що західні держави плянували робити це у згоді з большевиками, а тепер вийшло інакше. В результаті ОН, як орган, що формально мав бути тереном для вирішування питань міжнародної політики, опинився на її периферії, став відгомоном того, що відбувається у Вашинґтоні, Москві чи частинно в Лондоні і Парижі.

Ніколи, мабуть, цей стан справ так плястично не демонструвався, як саме на цьогорічній сесії Генеральної Асамблеї. Перед нею поставили її організатори не менше як 96 питань, між якими, крім дрібніших, є такі експльозивні проблеми, як допущення до ОН червоного Китаю, здійснення минулорічної резолюції про надання незалежности решті колоніяльних чи підопічних територій, роззброєння, справа Тибету, Угорщини, вибір нового генерального секретаря. Зразу постає питання: яка питома вага для вирішення цих питань у величезної більшости з теперішньої поверх сотні членів ОН? Що вирішального в цих питаннях можуть не тільки сказати, але й зробити такі держави, як Сомалі, Сієрра Леоне, Горішня Вольта чи навіть, Фінляндія, Австрія, Еспанія або Болгарія? Ясно, що вони мусять оглядатися на те, що в цих справах скажуть у Вашинґтоні, в Москві чи, евентуально, в Ню Делі. Ще більше це відноситься до справи Берліну, яка формально

(Закінчення на стор. 5-ій)

„БАНДИТІВ ТРЕБА НИЩИТИ, ЯК ЩУРІВ"

В обличчі надзвичайно складних внутрішніх труднощів відбувається 22-ий з'їзд комуністичної партії в Москві. Їх є дуже багато, тих „болячків", про які не згадуватимуть з трибуни з'їзду, але які докладно обговорюватимуть на закритих засіданнях. І напевно особливу увагу звернуть в цих закритих для світу нарадах на чергову і щораз вищу хвилю „хуліганства" і „бандитизму", що перекочується по містах і селах Совєтського Союзу.

Сторінки совєтських газет заповнюються гнівними статтями прокурорів і спецкореспондентів на теми деморалізації молоді. З спасенними рецептами виступають у пресі в лагіднішому тоні педагоги. В Києві, Тбілісі, Менську відбуваються в зв'язку з цим дискусії з участю „широкої громадськости".

Студент білоруського державного університету Зінчук пише до редакції „Правди":

„Хулігани тероризують відвідувачів клюбу при фабриці ім. Калініна. На цій фабриці створена велика дружина на чолі з директором тов. Дорофеєвим. Здавалося б, дружинники повинні були навести порядок в клюбі. Але цього немає. Тут верховодять хулігани — Юрій Рудько з товаришами. Вони по-хамськи поводяться в клюбі, ображають дівчат, бешкетують. Дружинники труспиво їх обминають".

У листі до редакції „Радянської України" Г. Нанарят пише:

„Мій син загинув, боронячи громадське добро. Він був дружинником. Чоловік мій загинув від фашистської кулі, а син — від ножа хулігана. Я була певна, що винного суворо покарають, але не минуло й року, як злочинця випустили на волю".

У листі до редакції московських „Ізвєстій" читаємо:

„Увечері пішли ми з приятелькою провести її брата. В центрі міста ми звернули увагу на групу хлопців, які лаялись і чіплялись до двох дівчат. Ми спробували були втихомирити їх, але ніхто нас не підтримав. Підійшов автобус, брат моєї приятельки попрощався. Але не встиг автобус рушити, як уся компанія кинулася на нас. Мене вдарили в обличчя, подругу схопили за руки. Брат її, вискочивши з автобуса, спробував боронити нас, але його повалили і почали топтати ногами. А мимо йшли і йшли байдужі до всього люди..."

Група студенток медичного інституту в Харкові заявила представникові міської ради:

„... Крадіжка в тролейбусі сталася в усіх на очах. Багато людей бачило, як злодій витягав гаманця. Бачило — і мовчало. І лише після того, як він вийшов з вагона, посипалися співчутливі репліки. Першим озвався кондуктор: „У вас гроші витягли, сам бачив..." — Ми обурилися, чому ж він не сказав про це раніше. Кондуктор спокійно відповів: „Ач, які розумні! Та ж хіба мені ваші гроші дорожчі за власні очі! Адже ж очі виколе або носа відріже..."

Ось такими листами до редакцій, статтями, чутками, пошепки, передаваними з уст до уст, іноді неймовірними кримінальними історіями найбільше цікавляться тепер совєтські громадяни, які навіть у великих містах бояться вечорами показуватись в темних провулках. Це вже стало річчю звичайною, що до кривавих драм, які розігруються на вулицях і площах совєтських міст, міліціонери уникають втручатися. Бешкети, грабунки, ґвалтування, убивства не сходять зі шпальт газет, як явище масове, проти якого влада мобілізує всі засоби, а передусім — зненавиджені населенням „народні дружини".

Хулігани діють поодинці і групами. Вони тероризують населення, деморалізують робітників на фабриках і в колгоспах, підриваючи повагу до режиму, навіть організують збройні напади на поліційні станиці, в яких падають по обох сторонах убиті й поранені.

У статті „Правди", в якій описано, як в електропоїзді недалеко Ленінграду, серед білого дня, хулігани вбили комсомольця Ігоря Озоліна, що повертався із „підшефного" колгоспу, читаємо: „Хуліганів раз-у-раз зустрічаємо ми на вулицях, чуємо їхню хрипку лайку в поїздах і трамваях, терпимо від їх диких вихваток. Вони не дають нам спокійно працювати й відпочивати, вони, як смердюче сміття, поганять наше місто..." Автор цієї статті вимагає: „Ніякої жалости до бандитів, їх треба нищити, як щурів і блощиць... Пощади хуліганам нема і не може бути, цю болячку ми мусимо випікати розпеченим залізом... Гадину, що підносить руку на совєтського громадянина, треба негайно ліквідувати..."

Щораз більше зустрічаємо в совєтській пресі статтей, автори яких вимагають найгостріших заходів у боротьбі з хуліганством. „Совєтські закони, — пише якийсь В. Карасьов, — іноді бувають занадто ліберальні до тих, кого треба карати жорстоко і без жалю". А другий автор навіть вимагає: „Пора вже нам у судових процесах проти бандитів, хуліганів і вбивців відмовитися від оплачуваних послуг адвокатів, які часто стараються доказати, що чорне — це біле, і боронять злісних злочинців, щоб дістати гонорар!"

Такі заяви читаємо вже після того, як минулого року в совєтському кримінальному кодексі у значній мірі загострено закони, які карають за хуліганство і бандитизм, зокрема заборонено зменшувати реченці тюремного ув'язнення для т. зв. рецидивістів, тобто повторно караних за ці злочини.

Раптовий зріст злочинности, хуліганства і інших виявів деморалізації молоді загрожує нині цілому світові. Начальник нюйоркської поліції, Морфі, заявляв недавно, що злочинність молоді в Ню Йорку зросла протягом 1960 року на 15 відсотків. І навіть у такій країні клясичного порядку і спокою, як Голляндія, студентська молодь в масовому шаленстві повибивала минулого року вікна в усіх крамницях на головній вулиці столиці. Криміналісти і психологи говорять про якесь стихійне, ще не з'ясоване заломання в психіці сучасної молодої ґенерації, можливо, внаслідок останньої війни і постійного міжнародного напруження.

Але з довголітньої практики совєтських судів відомо, що, крім численних прямих злочинців, під поняття бандитизму і хуліганства завжди підшивалося в СССР всякого роду антирежимні дії. Тож напевно всі ті елементи, які не хочуть миритися з існуючим московсько - большевицьким режимом, всі ті незадоволені й тим режимом покривджені, вся та молодь, яка вже не сприймає анахронічної комуністичної ідеології і в будь-якій формі це виявляє, — увесь цей „соціяльний динаміт" підводять тепер в Совєтському Союзі під рубрику бандитів і хуліганів.

В. С-ко

Ольга Войценко

Централі документації жіночого руху

Одним з головних питань, над якими радили на річній конвенції Національної Ради Жінок Канади у Віндзорі, Онтаріо, в червні цього року, була справа Бібліотеки ім. лейді Абердін, що кілька років займає увагу провідних жінок цієї країни.

Ідея створення бібліотеки постала в 1955-му році у Вінніпеґу, а одною з промоторок її є панна Елізабет Лонґ, теперішня заступниця президентки Ради. Бібліотека має своїм завданням збирати й зберігати для наукових дослідів всі матеріяли, зв'язані з жіноцтвом Канади чи поза нею. Тут насамперед входять до уваги книжки, брошури, статті жінок чи про жінок, рукописи, листування й інші матеріяли в цій ділянці.

Бібліотека ім. лейді Абердін є першим кроком для створення в Канаді відповідного центру наукових дослідів над жіночим питанням. Такі центри існують вже в кількох країнах Европи (згадати хоч би The Fawcet Library в Лондоні), і зорганізовано їх в часі й після другої світової війни також в ЗДА. Авторка цих рядків мала змогу, після конвенції у Віндзорі, познайомитися з ними ближче.

II

Перший з цих центрів — Софія Смит Колекція в Смит Коледжі, в Нортгамптоні, Мсс. Як відомо, Смит Коледж це виключно жіноча і найстарша такого роду школа в Америці. Вона випустила багато жінок з дипломами в різних ділянках людського знання. Її корисна праця вже має свою історію й традицію, якими дорожать американські жінки. Цей коледж уперше відкрив свої двері для студенток у 1875-му році (а було їх тоді всього чотирнадцять!). В 1960 р. було вже 2.485 студенток. Членів факультету в цьому році було 230, а всіх алюмнів-вихованок по світу нараховують 31.000. Вивінування коледжу виносить $23.500.000 і започатковане воно було самою його фундаторкою та ініціяторкою Софією Смит. Осередком наукової праці є тут бібліотека, що начислює понад 400.000 томів. Річно вона поповнюється 6,000 новими книжками.

На чолі Смит Колекції стоїть д-р А. Ґрірсон, емеритована професорка філософії. Повідомлена наперед про мою візиту, вона щиро мене привітала й виявила велике зацікавлення канадійським проєктом. Вона дала мені точні інформації про цю колекцію і познайомила з своїми співробітницями. Крім цього, завдяки їй я мала змогу ближче познайомитися з бібліотекою, архівом і усією системою праці.

Колекція Смит заснована в 1942-му році. Її основне завдання — збирати матеріяли до історії діяльности жінок. За час свого існування колекція зросла до пів мільйона назв. Велика цінність колекції — рукописи й листування, крім друкованих матеріялів. В основному, колекція поділяється на такі відділи: книжки, брошури та вирізки з преси і рукописні матеріяли. В організаційному аспекті всі матеріяли зарекордовані й скаталоговані. В цьому останньому ключем до цілої колекції є предметний каталог, який я списала з дозволу п-і Ґрірсон.

В предметному каталозі є також відділ України. Я з цікавістю переглянула його й ствердила брак українських матеріялів, а зокрема виданих в Америці і Канаді. З українських жінок названі тільки Олена Кисілевська, Марія Марковичка та Леся Українка (дві останні завдяки статтям чоловіків: Безушка й Колмена!). А де ж Кобринська, Кобилянська, Русова, Пчілка й інші? Тож наші жіночі організації і поодинокі українки в ЗДА і Канаді мусять подбати про доповнення документації українського жіночого світу в цьому осередку. Цінністю каталогу є так звана індексація періодиків і серій, тобто виписки з журналів і часописів. Якби не це, то про українських жінок взагалі не було б згадки, бо наведені імена трьох українок зв'язані з статтями в періодиках. Ані в головній бібліотеці коледжу, ані в Колекції Смит не-

(Закінчення на стор. 6-ій)

О. Гайський

ЕВОЛЮЦІЯ Й РЕВОЛЮЦІЯ

(Репортаж з тенісових і плавацьких змагань на „Союзівці")

(2)

Відкриття після обіду. — Характеристичний поклін

Автор цих слів тільки для поваги хвилини затитулував цей відступ словами „Відкриття після обіду". Насправді наш брат мав на думці приповідку „муштарду після обіду". Я не знаю, чому б усякі відкриття не мали відбуватися тоді, коли імпреза починається... Тенісовий турнір на Союзівці Р. Б. 1961 почався о год. 9 ранку, а офіційне відкриття відбулося о год. 2.30 пополудні.

Так, чи так: о год. 2.30 увесь білий (тенісовий) і мокрий (плавацький) народ, у числі близько півтораста душ, вишикувався на тенісових кортах, під звуки американського й українського національних гимнів, пережив піднесення прапорів. Для неприявних у ті дні на Союзівці додамо, що мова тут і про клюбові прапори учасників, які півколом звисли між обома національними стягами. Потім інж. Рубель здав звіт інж. Ракові, а він, від шести років на Союзівці нам милостиво пануючий інж. Богдан („Дада"). Рак в свою чергу передав слово гол. предсідникові, Йосипові Лисогорові. Короткий привіт в українській мові, побажання успіху для всіх і турнір офіційно відкрив (від імені Української Спортової Централі Америки й Канади) проф. д-р Едвард Жарський.

З уваги на Шевченківський характер імпрези, тенісовий турнір і плавацькі змагання були другою частиною Українських Спортових Ігрищ у 100-ті роковини смерти Шевченка. Перша частина (футбол, легкоатлетика, відбиванка) відбулися тиждень раніше на сумівській площі „Веселка", в Актоні, б. Торонта — ціла спортова армія перемаршувала під пам'ятник Шевченка, біля головного будинку Союзівки. Тут відбулася зворушлива сцена поклону спортовців найбільшому Змагунові України: на тлі виструнченої спортової лави, двоє наймолодших Андрея Кейбуда й Андрій Попель склали перед погруддям пророка вінок квітів. Які характеристичні протаґоністи: вона, брунетка, уродженка Америки, він, ясний бльондин, уродженець Німеччини... А обидвох їх благословить з лагідною усмішкою, та „малий заповіт" їм нагадує („І чужому научайтесь й свого не цурайтесь!") Тарас Шевченко...

Теніс: легка чи важка гра?...

З уваги на заповідь дощу в радіо, інж. Рак заповідає евентуальні скорочення гор: якщо один із суперників виграє першого сета 6:0, або 6:1, а в другому сеті веде 3:0, змагання рахуються закінченими в користь лідера.

Це так у теорії. А в практиці люди не робили собі нічого ні з приписів проводу ні зі спеки: торонтянин С. Мазяр і нюаркчанин А. Гончаренко зараз же в першій вступній рунді варять свою кашу (11:9, 9:11, 6:1)... дві з половиною години (!) — хтось вирахував, що за той час Мазяр до Боффала міг заїхати. Серед олдбоїв подібну відміну тенісового маратону презентують інж. Р. Ракочий з М. Венгриновичем (5:7, 6:3, 6:2) і д-р Ярослав Рожанковський з Бонтабіком (5:7, 6:4, 7:5). В цій останній зустрічі обидва змагуни були до тієї міри виснажені боротьбою і тропічною температурою, що мусіли переривати гру й підгодовуватися. Радник Дзерович з Торонта, своєю відмовою грати в спеку виграв п'ять років життя.

На глиняному корті футболісти Олинець з УСК-у, Ню Йорк, і шестифутовий син д-ра Гука („Чорноморська Січ", Нюарк) презентують показову партію на тему: чи теніс легка, чи важка гра?.. Як відомо, в цьому спортовому спорі правда лежить по середині: теніс не такий легкий, як собі дехто гадає, але й не такий важкий, як дехто інший думає. Молодий Гук „драйвує", „смешує", п'яніє від арабесків завченої тенісової геометрії. Олинець спокійно, з готовою ракетою, чекає й усі посилки машинально завертає на адресу „ретур до висилача". Дедалі в гру образ усе маркантніше показує, що недосвідчений у важких боях молодець бореться радше з власними нервами, як із суперником: Гук за кожним програним пунктом кидає ракету об землю. В альбом цьому і всім іншим розчарованим молодцям (О. Лисякові юньйорові, Б. Дзеровичеві — яка різниця, що він перейшов уже вікову межу юньйорів?! — і іншим) ще раз заявляємо: не розпачайте від того, що ваші ймовірновбивчі вдари вертаються назад і кінчаються в вашу некористь по вашому боці сітки! Це тільки доказ, що ваш рахунок на гостроту вашої зброї був фальшивий. Перековуйте цю зброю ще і ще раз! Не рахуйте, як на певний козир, на жодну технічно - тактичну зброю — єдине, на що можете певно рахувати, це духова зброя: ваша мужність, витривалість і зрівноваженість борця!

Гук юньйор мав ще тієї самої днини нагоду пересвідчитися, що він не програв з „паталахом". Олинець за суботу, 2 вересня, зумів пропхати своє, відоме дотепер тільки в футбольному світі прізвище і в тенісі. Перемігши в другій зустрічі Пехана (Сокіл, Сиракюзи) Олинець, у четвертьфінальній грі (третій тієї самої днини!) привів над прірву поразки дотеперішнього віцечемпіона УСЦАК, Леоніда Воробкевича з „Черника" — Дітройт. Все ж все уміння і потенціял Воробкевича, не могли захитати машини - Олинця, якого соколине око, рефлекс, відвага й капітальна фізична кондиція рівноважили ввесь технічно - тактичний репертуар тенісиста Воробкевича. Виграв Воробкевич (8:6, 4:6, 6:4).

РІДНА ШКОЛА

РІК І. ЖОВТЕНЬ, 1961 Ч. 2.

ШКІЛЬНА РАДА

Незабаром наша найвища педагогічна установа на терені Америки, Шкільна Рада при УККА, святкуватиме десятиліття свого існування. Хоч це й невеликий протяг часу, проте й за цей час Шкільна Рада провела не абияку роботу, з якої устійнення та видання друком програм навчання і виховання для шкіл українознавства треба вважати чи не найбільш основною. Це видання унормовувало, нарешті, одностайність подавання знань на різних ступнях та роках навчання нашої дітвори по школах українознавства. Крім того подало воно найважливіші основи для виховання української дітвори в дусі вимог української спільноти на еміграції.

Не менш важливою ділянкою праці Шкільної Ради було й видання шкільних підручників як для нижчого, так і для середнього ступня навчання і деяких для вищого ступня. Для деяких підручників Шкільна Рада розпише конкурс, що дасть можливість нашим учителям виявити нові підходи у подаванні знань учням шкіл українознавства та застосувати їх до вимог сучасної педагогіки.

Шкільна Рада присвятила багато уваги відповідним підборам методики навчання предметів українознавства по наших школах, як також розробляє постійно цю проблему на методичних нарадах, що відбуваються по всіх округах. На таких нарадах досвідчені педагоги обговорюють актуальні питання і спільно, з усім учительством переводять в життя найбільш доцільні і успішні засоби.

Шкільна Рада, як центральна українського шкільництва на терені Америки, завдала собі багато труду для організації шкіл українознавства по тих місцевостях Америки, де є більші скупчення українців. Шкільна Рада старається зорганізувати школи українознавства у кожній місцевості, де є українська молодь. Цій акції Шкільної Ради повинні допомогти всі свідомі громадяни, батьки дітей та всі наші установи, бо справа виховання молодого покоління — це справа всієї української спільноти.

Акція Шкільної Ради не була б вповні успішною, якби в терені не зустріла вона незвичайно жертвенної праці нашого вчительства. На цьому місці треба підкреслити ідейність нашого вчительства, його глибоку відданість справі виховання української молоді, його постійне бажання служити цій молоді, хоч не раз мусить зносити воно й різні наруги, вислухувати терпкі слова не завжди слушної і правдивої критики. Рідко коли знаходить учитель признання за свою віддану працю, якій посвячує свої вільні від заробіткової праці хвилини. І якщо підкреслюємо цю безмежно віддану справі виховання української молоді працю українського вчительства, то робимо це не заради самої лише похвали, а тому, щоб відкрити сумління цієї частини українського громадянства, яка ще не вповні збайдужіла для справ українства. Хай же ж жертвенна праця українського вчительства пробудить закам'янілі серця.

У поширенні ідей, пропагованих Шкільною Радою, в освідомлюванні широких мас — має допомагати сторінка „Рідна Школа", яка буде появлятися в майбутньому частіше, як досі.

Шкільна Рада охоплює під сучасну пору кругло 60 шкіл з загальною кількістю 5.000 дітей. Ця, відносно зовсім мала, кількість учнів свідчить про те, що не всі батьки звертають належну увагу для виховання молоді в дусі сучасних і майбутніх потреб нашої громади. З цього стану мусимо здати собі справу: якщо батьки не будуть вимагати від своїх дітей повного опанування знань предметів українознавства, якщо громада не подбає про існування по всіх закутинах краю добре вивінуваних шкіл і про відповідно забезпечене вчительство — тоді перед нами відкриється мариво повного занепаду українського життя. Ми мусимо бути свідомі того, що на нас спадає повна відповідальність за належне виховання молодого покоління.

РЕЗОЛЮЦІЇ З'ЇЗДУ ШКІЛЬНОЇ РАДИ

На закінченні шкільного року Шкільна Рада при УККА відбула з'їзд представників шкільництва з цілого терену Америки. На з'їзді прийнято такі резолюції:

1. З'їзд Шкільної Ради при УККА, стверджує недостатню акцію і співпрацю Відділів в розбудові українського шкільництва по своїх осередках. На цей факт звертає увагу Екзекутиві УККА і вимагає рішучіших заходів у поширенні сітки шкіл українознавства, як також кращої — як досі — допомоги існуючим школам.

2. З'їзд Шкільної Ради вітає почин українських установ, що активно співпрацюють над піднесенням рівня національного виховання і ведуть відповідну виховну акцію, і висловлює їм за це глибоке признання. З'їзд Шкільної Ради висловлює своє глибоке переконання в тому, що як слід зорганізована співпраця та координація зусиль всіх громадських установ з працею Шкільної Ради та її органами увінчається якнайкращими успіхами у вихованні нашої молоді.

3. Для забезпечення одноцільности виховних дій З'їзд Шкільної Ради вважає, що жадна організація не може вести школи без педагогічного нагляду Шкільної Ради.

4. Збори осуджують поступовання тих осередків та їх керівників, що переступають устійнені організаційні норми українського шкільництва і справи, зв'язані з українським шкільництвом, намагаються полагоджувати поза нашими шкільними органами чи понад Шкільною Радою або її найвищими органами — З'їздом Шкільної Ради.

5. З'їзд Шкільної Ради вітає акцію шкільних централь Америки та Канади для устійнення „Української Виховної Системи" та створення організаційного центру українського шкільництва в діяспорі.

6. З'їзд Шкільної Ради висловлює сердечну подяку всім тим нашим педагогам, що незалежно від їхніх життьових умовин, віку і фізичних сил віддаються повністю вихованню й навчанню української молоді від початку свого перебування на терені Америки.

7. З'їзд Шкільної Ради, як найвищий центральний орган українського шкільництва в ЗДА, звертається з закликом до всіх українських педагогів, що досі не мали змоги співпрацювати з Шкільною Радою і її вчительством включитися в нашу спільну педагогічну акцію та працю над вихованням нового свідомого українського покоління на чужині.

8. З'їзд Шкільної Ради звертається з закликом до нашої студіюючої молоді та її Централь посвятити більше, як досі, уваги існуючим школам українознавства, включитися в виховно - навчальну працю і побільшити ряди активного вчительства у тих школах.

9. З'їзд Шкільної Ради закликає українське громадянство всесторонньо піддержати виховно - навчальну акцію Шкільної Ради та жертвенну працю українського вчительства, яке докладає багато зусиль для виховання нашої молоді на національно свідомих, чесних і характерних одиниць української спільноти.

З'їзд закликає українське громадянство творити по всіх осередках дошкілля для наших найменших і засновувати Т-ва „Рідна Школа" для піклування школами українознавства.

ДІТИ Й БАТЬКИ

Звичайно проблему „батьки й діти" досліджують з погляду батьків. Рідше підходять до цієї проблеми з погляду дітей. А що такий підхід буває тоді дуже цікавий і повчальний, появляється багато студій на цю тему, з яких вибираємо цікавіші вислови, записані 8-12 літніми дітьми про школу, вчителів, батьків чи рідню.

„Не люблю одного: коли батько б'є мене ремінцем. Мушу його десь сховати. Але якщо мама мене б'є, то хоч це мене не болить, мушу вдавати, що болить і тоді дуже кричу; якщо б я не кричав і не плакав, тоді вона буде мене бити, поки не заплачу, або покличе батька, а той уже добає, щоб я справді заплакав".

„На мою думку, старші повинні більше прислухатися до моїх слів, а не збувати мене 'будь-чим'".

„Я не думаю, щоб я мав багато свободи".

„Мої батьки дають мені два різні накази в той самий час і це мене бентежить так, як леса, якому одна особа наказує лежати, а друга — йти геть".

„Мої батьки трактують мене як немовлятко. Я маю йти спати раніше, як мої друзі, і не можу приглядатися цікавим телевізійним програмам".

„Мої батьки наказують мені таким гострим тоном, наче б я добровільно вступив до армії".

„Мама думає, що я повинен грати на піяніні годину денно; я знаю, що так повинно бути, але це для мене абсолютно задовгий час".

„Скільки разів не ходили ми з мамою купувати суконки, стільки разів вибирала вона мені таку, що я її ніяк не можу носити. Якщо скажу їй, що вибрана суконка зовсім мені не подобається, тоді вона дуже мене сварить і каже, що суконка дуже гарна і якраз для мене. Частинно вона має рацію, суконка є гарна, але — для трирічної дитини. Та це дістається дуже рідко. Звичайно ми купуємо таку суконку, яку я виберу".

„Краще піду в світ і навчуся всіх мов і всього того, що роблять люди, а не буду сидіти в класі".

„Наш учитель цілий час говорить тільки про те, щоб ми не говорили в класі".

„Я люблю нашу вчительку, але вона напевно ненавидить мене".

„Старші повинні дотримувати обіцянки".

„Я більше любив би батька, але він дуже пізно ввечері приходить до дому".

„Дуже люблю своїх батьків, але вони забагато курять".

Ці й подібні думки дітей про батьків і старших, хоч і повні критицизму, проте переповні пошаною, любов'ю а то й вирозумілістю.

П'ЯТЬ ВИХОВНИХ ХИБ

„Лінивий, потайливий, впертий, несміливий" — ось повсякденні терміни, що їх прикладається до дитини для підкріплення її „від'ємних" прикмет. Ці „недоліки" дитини не завжди є її виною; у великій кількості випадків згадані прикмети розвиваються у висліді хибних поступовань вихователів чи батьків. Звичайно це не одна якась хиба у поступованні, але сума певних надмірних або односторонніх чи різнородних, неустійнених виховних засобів; деколи й сама особа виховника може бути джерелом для витворення в дитини згаданих хиб. В багатьох випадках причиною вовкуватої несміливости чи нервовости є батько з постійно насупленими бровами чи мати, яка замало виявляє свої материнські почування.

„Не завертай мені голови..."

Перепрацьовані й перетомлені батьки не раз проти своїх бажань і доброї волі одним словом чи нерозважним відрухом відштовхують від себе свою дитину й кидають її в чужі обійми. От, наприклад, дитина хоче погуторити з батьками безжурно про свої пригоди в школі. Перемучений батько вважає таку справу гідною уваги, і у висліді падають слова, що викопують між дитиною і батьком глибоку пропасть: „Не завертай мені голови дрібницями голови!" — „Не замучуй батька, він перепрацьований... Він має інші справи на своїй голові..."

Тим часом для дитини її маленькі життьові драми, колотнечі, бійки, перші успіхи на життьовому шляху — це цілий її світ, це її життя. З ким же, як не з батьками, поділитися може вона своїми враженнями, почуттями, рефлексіями, у кого, як не в батьків, шукати їй поради в „дуже важливих" проблемах? Батьки повинні тішитися, коли дитина виявляє до них довір'я, коли хоче довірити їм якусь справу. Нехай це будуть навіть зовсім неважні речі, але хай дитина має нагоду розповісти про те все, що хоче, хай не замикається в собі. Замало бути формальним батьком, замало вбирати й годувати дитину — треба бути ще й першим, найближчим її приятелем. Тому викиньте з свого словника „Не завертай мені голови дурницями",а шукайте нагод для довірених розмов з дитиною. Проте, шануйте все її таємниці і не примушуйте говорити того, чого вона не хоче сказати. Дозвольте і дитині мати свої таємниці.

„Я в твоєму віці..."

Недоцільно докоряти дитині такими словами: „Коли я був у твоєму віці, то в школі був визначним учнем", чи „такі дурниці не були мені в голові", чи „У твоєму віці твій старший брат був уже в четвертій клясі" і т. п. Такими словами не піднесемо амбіції дитини, навпаки, здеморалізуємо її, пригнітимо, понесмілимо і викличемо зовсім протилежне до того, що бажали б осягнути. Зі спущеною головою, похнюплений слухає малий чоловічок про те, що його прадід здавав матуру в... грецькій мові, дядько діставав нагороди за надзвичайні успіхи в навчанні, а батько чи мати були вершком зразкової поведінки... Замість набрати віри в себе й охоти до праці, малий Івась приходить до висновку, що він є „закалою, випортком" і ніколи не зможе дорівняти своїй талановитій родині... У висліді — Івась раніше чи пізніше відріжеться дому, родини, стає справді „закалою" родини і громади.

„І це має бути наука?.."

Погані наслідки мають також іронічні завваги під адресою школи чи вчителів. Дитина не може справедливо оцінити зусиль вчителів в їх намаганнях належно оформити дитячу структуру; якщо ж з уст батьків вона чує різні завваги під адресою школи чи вчителів, чи в зв'язку зі ставленими вимогами — це знеохочує її й від'ємно наставляє до шкільної науки. Незвичайно важливе це у відношенні до школи українознавства, вислідки праці якої дуже тісно пов'язані з виховною працею батьків. „Так багато завдають вам" — чи така заввага як: „Чого вас так мучать у тій школі?", чи інші критичні вислови щодо зарядження шкільних властей — не виробляють у дитині пошанування не тільки до школи, але й до батьків.

Два авторитети

Ці два авторитети: школа і дім — мусять між собою якнайтісніше співпрацювати. Поки дитина пішла до школи, для неї існував лише один авторитет: батьки. В голові малої людини панував спокій, почуття ладу й порядку. З хвилиною вступу до школи прийшов новий авторитет: учитель. Ні один з цих авторитетів не повинен діяти на некористь другого. Ні один, ні другий не повинні кидати під адресою другого легковажних слів, заввага чи обвинувачень. Вони мають співдіяти для добра української громади.

Самостійна праця

Найбільшою перешкодою у виробленні самостійности дитини й її віри у власні сили є дуже часто самі батьки. Ще дитина не вспіла пообідати, а вже батьки кидаються на її зшитки, щоб поробити задані лекції, в тому переконанні, що в цьому полягає правдива допомога... Такого роду „допомога" є першим кроком до вироблення лінивости, безрадности, неробства дитини. Спритний молодий чоловічок з часом вимагатиме постійного виповнювання його обов'язків сторонніми особами і взагалі перестане самостійно працювати. А якраз домашні завдання мають привчати дитину до самостійної праці, до самостійного шукання джерел, засобів чи допоміжних предметів. Якщо батьки хочуть допомогти дитині, то їх допомога повинна обмежитися розумним керуванням праці дитини, у підсуненні якоїсь ідеї для кращого сформулювання відповіді, у спрямовуванні уваги дитини в бажаному напрямі, у вказанні відповідного підручника чи книжки, з поміччю якої дитина могла б поширити свої відомості. Для такої допомоги не має ніхто ніяких завваг, така допомога будує дитину, привчає до самостійности, скріплює в ній почуття власних сил. Якщо ж батьки самі виконують ці всі завдання, тоді хай не нарікають за погані вислідки.

Е. Ж-ий

ПРОБЛЕМА ВИХОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

Всі знаємо тую істину, що рідна мова — це душа нації, без якої нація не може існувати й не може називатися окремою нацією. Це — річ зрозуміла й бездискусійна, проте ми, крім ствердження фактів, нічого конкретного не робимо, щоб припинити винародовлення нашої дітвори. Ми знаємо, чого хочемо, але стоїмо перед питанням, що робити, щоб наші діти переселили нашими бажаннями та поглядами. Ми свідомі того, що обставини життя діють дуже сильно через школу й довкілля на нашу молодь, отже маємо дві дороги до вибору: або піддатися й залишити життя так, як воно собі пливе, або виявити максимум зусиль і шукати розв'язки цього питання.

Вибираючи другу дорогу, ми повинні всі наші зусилля спрямувати на створення для нашої дітвори таких умов, в яких вона мала б змогу набути відповідне знання рідної мови, ще в дошкільному віці, а досі доповнювати набуте знання в українознавчих школах, молодечих організаціях та в літніх таборах.

Безперечно, що в наших обставинах найважливішим виховним чинником є родинний дім, який має великий вплив на формування особовости дитини. Не всі батьки свідомі своїх обов'язків, а проте й проблема виховання не є такою простою, щоб кожний міг її позитивно розв'язувати. Батьки повинні бути свідомі того, що стративши дітей для української спільноти, вони втратять їх також і для себе.

Крім родинного дому, дуже важливим, а може й рішальним виховним чинником будуть українські дитячі садки в яких діти мали б змогу набути достатньо знання рідної мови ще в дошкільному віці. В тій фазі розвою дитина збагачує свій дійовий засіб слів надзвичайно скоро, перебуваючи в українському середовищі під опікою досвідченої садівнички. Дитина опановувала б основні елементи рідної мови так, що до школи українознавства прийшла б до волі заавансована. Розуміється, що організація цілоденних українських дитячих садків вимагає поважних матеріяльних засобів, але це є чи не єдиний вихід з нашої скрутної ситуації. Можна сподіватися що при добрій організації, українське громадянство склало б потрібні фонди, якби покликані до цього організації повели відповідну акцію.

Дуже великою поміччю в праці українознавчих шкіл є добре зорганізована праця в літніх випочинкових таборах на яких співами, гутірками, забавами використовується відповідну кількість часу на закріплення української мови на постійне оперування нею в щоденному таборовому житті. Бажаним було б, щоб літні табори мали багаті бібліотеки, які молодь використовувала б для читання українських книжок. Рідна книжка розгорне перед українською дитиною прекрасний світ ідеалів, змалює красу рідного краю і допоможе у формуванні особовости дитини. Наша молодь горнеться до молодечих організацій, як СУМА, ПЛАСТ та інших. Ті мають одностріп, розривки, і тому ті організації є поважним чинником у національному вихованні.

Ресумуючи сказане, приходимо до висновку, що при добрій волі й організації, ми маємо змогу дати нашим дітям відповідне знання рідної мови і зберегти їх для української спільноти, якщо зорганізуємо українські дитячі садки поставимо навчання мови в українознавчих школах на належній висоті, використаємо літні табори та поладнаємо, відповідно до наших завдань, працю в молодечих організаціях. Мусимо усвідомити, що виховання молодого покоління — найважливіша справа українського громадянства, від якої залежить існування нашої спільноти, її установ та організацій.

І. Сточанський

ВСЕ У СВІЙ ЧАС

Розвиток дитини охоплює певні стадії, в межах яких відбуваються і певні прояви, як фізичних, так і психічних сил дитини. Прискорення розвитку чи вивчення певних прикмет, не пов'язаних з даною стадією, ніколи не дасть додатніх вислідів. До таких висновків дійшов проф. Гарлов, зоолог Висконсінського університету у дослідах з мавпочками. Якщо ці мавпи переходять свій розвиток нормальним шляхом, тоді повну інтелігенцію осягають вони на 3-4 році життя. Але проф. Гарлов хотів виявити, чи ці мавпки можуть навчитися деяких способів поступування в ранніх місяцях життя. Для цього вжив він цих мавпочок у віці 20 днів для того, щоб навчити їх пізнавати різниці між двома предметами різної величини, кольору й форми. Досліди виявили, що такі молоді мавпки можуть навчитися пізнавати різниці, але це пов'язане з великими труднощами й великою кількістю похибок; також і 60-90-денні мавпочки не були більш інтелігентні від своїх попередниць.

Все старші, дозрілі мавпи розв'язували поставлене завдання вже по перших пробах і довше запам'ятували ставлені до них вимоги. Ці й подібні довготривні досліди дали проф. Гарлову змогу ствердити експериментом, що заранне вивчування чи зашвидке ставлення до організму вимог, який до цього не доріс ще, не прискорює збільшення інтелігенції, а, навпаки, припиняє, обнижує. Проте, з цих дослідів не можна витягати задалеко йдучі висновки відносно людини, яка диспонує мовою і можливістю логічного думання. Проф. Гарлов намагався виявити лише, що одно- чи двомісячному створінню дуже важко вивчити те, що пов'язане з довідом і спроможностями 2-3-літнього організму. Але на результати його досліду не можна звернути уваги і в застосуванні до людини, розвиток якої також підлягає певній стадійності. Основою методики навчання було й є навчати дитину того, що відповідає її психологічному й фізичному розвиткові. Лише на карб фальшивої амбіції батьків можна покласти те, що деякі з них передчасно записують своїх дітей до школи і тішаться, що їх потиха є наймолодшим учнем у класі. А тим часом у школі товариші змагаються не тільки на полі умової праці, але й у забавах, спорті. Якщо ж хтось в цьому не вспіває — тоді наростають у нього комплекси. І коли до цього всього й батьки — слушно чи ні — охороняють свою дитину від інших („мусиш йому поступитися, бо він наймолодший, найслабший..."), тоді утривалюються в ній погані прикмети характеру й така дитина має бути звихнена на ціле життя, Тому — „все у свій час".

БАТЬКИ І МАТЕРІ УКРАЇНСЬКОГО РОДУ В ДЖЕРЗІ СИТІ !

„Рідна Школа" в Джерзі Сіті успішно закінчила перше півріччя 1960-61 шк. року і розпочала друге. Якщо хтось із батьків не послав своїх дітей до школи на початку року, може прислати тепер. Радо приймаємо дітей до всіх кляс.

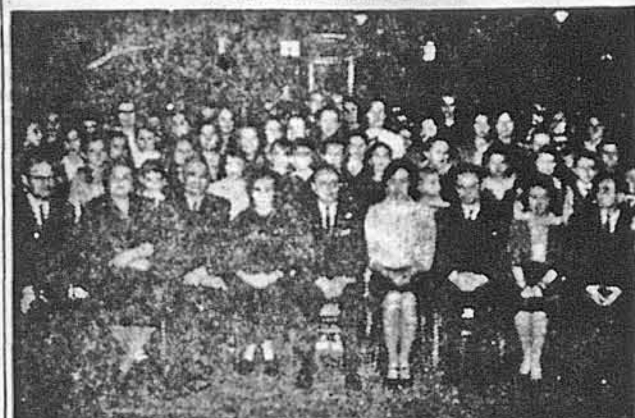
Вимоги: знання абетки (до 1 кл.), уміння трохи читати й писати по - українському (до ст. кляс).

Адреса: публічна школа ч. 16,

С. Мухин

РІДНА ШКОЛА В ДЖЕРЗІ СИТІ

(Світлини: Вол. Сохан)

Учні школи українознавства зі своїми учителями. Учителі: А. Малоца, І. Благітка, С. Ясіновський, С. Балабан, директор школи С. Мухин, А. Сакало, голова батьк. т-ва „Р. Ш." Ю. Харченко, студентка амер. нед. кол. — практ. Х. Блаженко, І. Нинка.

Перша кляса. Учителька п. С. Балабан.

Друга кляса. Учителька п. І. Благітка.

Третя і четверта кляси. Учителька п. А. Сакало.

П'ята і шоста кляси. Учитель С. Ясіновський і практ. Х. Блаженко.

Восьма кляса. Учителі І. Нинка і А. Малоца.

Директор школи Учні слухають звіт директора школи про вислідки успішности

ЗА НОВІ КАДРИ

ПОТРЕБА НОВИХ УЧИТЕЛЬСЬКИХ КАДРІВ ДЛЯ ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА

З причини окупації Рідних Земель ворогом, опинилося на еміграції багато кваліфікованих учителів, які в таборах, а пізніше країнах поселення заопікувалися українською молоддю, зорганізувавши для неї майже в кожному більшому скупченні української спільноти українознавчі школи. Сьогодні ряди кваліфікованих українських учителів вже зменшилися.

В українознавчих школах працюють переважно люди доброї волі, без належних педагогічних кваліфікацій і досвіду, що може відбитися від'ємно на остаточних вислідах праці. Такі вчителі тримаються помилкового погляду, що вчитель має навчити тільки читати й писати та подати деякі відомості з українознавства. В той спосіб набуті відомості пропадуть в короткому часі безслідно, якщо вчитель не розбудить в учнях заінтересування українознавчими предметами, не виробить замилування до читання та студіювання предметів українознавства, як засобу для дальшої самоосвіти. Розбудити заінтересування українською проблематикою та виробити замилування до читання української літератури — найважливіше завдання вчителів українознавчих шкіл.

Однак така праця вимагає від учителя належної педагогічної освіти, відповідного досвіду та доцільної методи навчання. В процесі виховної праці в школі центральною особою та вирішним чинником є виховник - учитель, який несе велику відповідальність за національне виховання української молоді. Завдання українського вчителя — зберегти душі й серця дітвори для української спільноти, для української нації. Щоб осягнути намічену мету, вчитель українознавчої школи мусить знати докладно педагогію, психологію, дидактику та методу навчання українознавчих предметів і постійно слідити за новими досягненнями в тій ділянці. Твердження деяких учителів, що кожна метода добра, якою осягається намічену мету, є сьогодні перестарілим. Найдоцільнішою методою є така, яка при найменших зусиллях учня і вчителя дає найкращі висліди. Таку методу навчання опановує вчитель шляхом систематичних приготувань до лекцій, самокритикою, студіюванням педагогічної літератури, виміною думок з іншими вчителями, а передусім докладним знанням основних засад загальної педагогії, педагогічної психології, дидактики та методики навчання.

Праця вчителя в українознавчій школі є в наших обставинах доволі складною. Учителеві українознавчої школи приходиться вчити української мови, як другої, чужої для дитини мови; своїм педагогічним досвідом і мистецьким виховним підходом він мусить виробляти також замилування до студіювання українознавчих предметів, без якого немислиме національне виховання.

Тому треба негайно організувати Педагогічні Курси, стаціонарні або кореспонденційні, на яких кандидати на вчителів мали б змогу осягнути педагогічну освіту і опісля працювати в школі так, щоб навчання було поставлене на належній висоті.

Стаціонарний Педагогічний Курс зорганізовано цього року в Дітройті

Навчання відбувається кожної п'ятниці увечері, отже відвідування такого курсу не є перешкодою ані для студіюючої молоді, ані для працюючих. Під цим оглядом Дітройтові пощастило більше, як Ню Йоркові, де кілька років тому Шкільна Рада при УККА зорганізувала була подібні курси, але ні молоді студенти, ні недосвідчені чи без відповідної практики початкуючі виховники не виявили до цих курсів відповідного заінтересування. Проте, Шкільна Рада робить далі заходи в цьому напрямі і плянує перевести такі курси у найближчих літніх місяцях. Треба сподіватися, що тим разом заходи Шкільної Ради матимуть кращий успіх.

І. Сточанський

ЧИ ЗАСТУПИТЬ МАШИНА ВЧИТЕЛЯ?

У січні 1960 р. переведено в деяких американських школах цікавий експеримент у навчанні 13-літніх хлопців математики. Для цього вжито відповідно сконструйований апарат, завбільшки як машина до писання, з двома віконцями. В одному з них у відповідній черзі появляються запитання, накручені на відповідний валок. Натискаючи ґузик, учень пересуває рольку, відчитує написане на ній питання, і пише відповідь на рольці паперу, що знаходиться в другому віконці. Написавши відповідь, він підносить відповідний важіль, і в горішньому віконці появляється правильна відповідь. Долішнє віконце закривається прозорим папером, так, що учень бачить правильну відповідь і своє виконане завдання, яке вже не може виправити. Натискаючи ґузик, учень пересуває рольку з другим питанням, в якому мусить прикласти свої знання, набуті з попереднього питання.

Як повідомляють учителі цих дослідних шкіл, новий спосіб навчання математики в клясах з 13, 16 і 17-літніми учнями вимагав лише двох тижнів на те, щоб вони опанували матеріял, на який раніше зуживали три місяці. Подібного методу вжили і в Гамілтон коледжі, у стейті Ню Йорк, при навчанні логіки, у висліді чого студенти складали іспити на 10-15 пунктів краще. „Уперше в історії коледжу спостерігаємо, що наші студенти таки направду вчаться", — заявляли професори.

Подібні автомати для навчання мов, психології, логіки та математики вживають і інші коледжі. Правда, всі їхні спроби є лише експериментом, шуканням відповідних методів, щоб розв'язати якнайкраще актуальне питання — недостачі вчителів. Ясна річ, всі здають собі справу з того, що машина не може цілком заступити вчителя і що вона не може виконати всіх зв'язаних з навчанням функцій. Вона дає лише змогу навчитися, дбає про те, щоб учень відповідав на питання, виставлені у відповідну чергу, і крок за кроком ішов за пляном, заздалегідь уложеним. Саме цей плян, т. зв. „програма", цікавий тим, що він уложений не на зразок книжки, а за певним психологічним і методичним принципом; питання поставлені так, що учень мусить на них дати правильну відповідь. Якщо учні роблять забагато похибок, тоді мусить бути в програмі якась недостача. І саме вдосконалення цієї „програми" є найважливішим завданням у праці експериментаторів.

Подібні машини вживають в дитячих садочках для вивчення деяких речей, потрібних згодом у шкільній практиці. У невеличкому автоматі, що має три віконця, дитина бачить в одному з них певний образ, наприклад, зелений трикутник, червоне коло, жовту хатку, буре дерево і т. п. У двох інших віконцях вона має вишукати відповідний образ, подібний до того, що бачила у першому. По фігурах приходить черга на букви, а згодом — слово. Дитина бачить, наприклад, у великому віконці образ пса і мусить знайти в одному з менших віконців подібний образ, під яким написано „пес"; в третьому віконці вона має вишукати написане слово „пес". Такою забавою - наукою вивчає дитина грамоту.

Ці всі експерименти спираються на різних психологічних дослідах, що їх роками переводили в американських і інших університетах.

Додатньою прикметою вчителя - автомата є те, що кожний учень зуживає на вивчення даного предмету стільки часу, скільки потребує. З інших додатніх сторінок підкреслюють те, що коли учень занедужав чи мав будь-яку перешкоду, тоді нічого з цього приводу не втрачає, бо після видужання може відразу надолужити втрачене в хвилинах, вільних від інших занять. З другого боку — самі вчителі мають менше клопоту з учнями й можуть більше часу посвятити на розв'язання навчальних проблем.

Проте, деякі психологи висловлюють і критичні, від'ємні заввага щодо машин - автоматів; також і виховники мають свої застереження, і то поважного виховного характеру, підкреслюючи, що навчання — не тільки дресура, але й духовий процес, якого машина ніяк не заступить. Самі ж винахідники вважають, що і книжка є своєрідним „автоматом", але ніхто не висуває проти уживання її в школі ніяких завваг. Подібно і „машини - вчителі" мають виконувати подібну ролю; зате завданням справжніх, живих вчителів є використати цей новий засіб згідно з виховними цілями й потребами.

Володимир Мацьків

ТЕЛЕВІЗІЯ І НАШІ ДІТИ

Серед винаходів, які появилися в останньому чвертьсторіччі, телевізія займає одно з важливіших місць. Вона має всі дані, щоб не тільки бути розвагою, але і стати прегарним засобом виховання та навчання молодого покоління, щоб причинитися до ушляхетнення людського роду, зробити його тим, чим він, згідно з Божою волею, повинен бути. Телевізія може облегшити працю в школі учителеві й учням, може зробити ту працю приємнішою і більш приступною.

Як легко та ґрунтовно було б вчити, наприклад, географію, коли б телевізія могла показати людей, тварин, рослини, міста та села, способи праці, культуру та релігійні обряди різних народів та країв. Коли б історичні фільми, висвітлювані в телевізії, могли уявно переносити учнів в минулі часи, показуючи їм події та вчинки їхніх батьків та дідів. Скільки всякого іншого добра можна осягнути при допомозі відповідно сконструйованих і у властивий час висвітлених фільмів в телевізії?

Та, на превеликий жаль, того всього ми так мало бачимо в американській телевізії. Бажання йти під смак невибагливої публіки, бажання легкої наживи та інші такого раду цілі спричинюють, що фірми, які запрягають телевізію до своїх послуг, ідучи назустріч найнижчим інстинктам, висвітлюють у великій більшості не раз безвартісні з виховного погляду фільми та видовища.

Приглядаючись до телевізійних авдицій, бачимо досить часто безглузді бійки, пияцтво, порнографію, крадежі, грабунки, вбивства — одним словом, все найгірше. Людське життя цініться в багатьох фільмах нижче, як життя мізерної комахи. Поведінка людей груба і некультурна, все одно чи дана людина знаходиться серед коров'ячих пасовиськ, чи в сальонах високопоставлених осіб. Навіть в рисункових фільмах, які спеціяльно призначені для дітей, повно облуди, хитрости, бажання докучити другому, зневаги, цинізму і навіть крадіжок та убивств. Навіть мишка — герой за те, що своїми хитрощами обдурює когось сильнішого, одержує мішок з долярами.

Приглядаючись забавам дітей на вулиці, дуже часто бачимо, що ці забави — це відтворювання того всього, що вони бачили на екрані телевізійних апаратів. І це цілком зрозуміло, бо де ж вони навчаться чогось позитивного?

Колись наші діти на рідних землях, бавлячись, наслідували працю своїх батьків чи інших людей. Американські діти праці батьків у більшості не знають і її не розуміють, бо батьки працюють переважно у фабриках чи установах, до яких діти не мають вступу. На вулиці вони можуть бачити тільки малі відламки життя та праці. Бачать, як ранком люди спішать до автобусів чи трамваїв, бачать, як женуть авта в усіх напрямках. І це в більшості все. Тому, не маючи іншого засобу, пізнають життя в телевізії. А все те, що там бачать, беруть за добру монету.

Тому не можна дивуватись, що 40 % усіх злочинів в ЗДА поповнюють діти й молодь. А хто замолоду привчиться до злочинного життя та засмакує в ньому, ледве чи стане на старші літа чесним, порядним і працьовитим громадянином.

Про ці справи можна писати без кінця, бо ці речі діються на наших очах і ми всі бачимо, тільки не всі хочемо поробити потрібні висновки. Ми звикли думати, що наші діти кращі від інших, що їх зло не чіпається, що вони „зліплені з іншої глини". Такі думки дуже небезпечні. Хто має змогу стикатися з нашими дітьми чи молоддю, хто частіше може стежити за їх поступуванням, той добре знає, що теперішніх наших дітей в Америці не можна й порівнювати з нашими дітьми на рідних землях. Якщо десь бувають виїмки, то вони дуже незначні. Чи буває в нас часто таке, що наша дитина чи навіть доростаючий молодець здійме шапку на вулиці перед старшою, часто заслуженою людиною, хоч знає її дуже добре? Чи котрась наша дитина уступить місце старшій особі в трамваї чи церкві, навіть такій, що її добре знає? Чи наші хлопці не зачинають курити, а наші дівчатка фарбувати губи від наймолодших літ? Таких питань можна ставити багато більше, але це все є нічим супроти руїни моралі деяких наших дітей. Чому деякі наші діти тікають з родинних хат? Чому деяких наших дітей замикають до поправчих домів?

Дехто може сказати, що це лише спорадичні випадки. Так, це правда, але вони вказують на небезпеку, яка нам грозить. Втрата хоч би тільки одної нашої дитини, це вже велика втрата для нашого народу.

Тому треба бити на сполох, треба переконувати наших батьків, що не бачать чи не хочуть бачити небезпеки, яка криється в телевізійній скриньці, яка наче гадюка, підсувається до душі нашої дитини.

Замість приковувати дитину до телевізії з поганою програмою, вибираймо програми з позитивно - виховною тематикою, провадьмо її до парку, на спортовий майдан, хай вона розвиває свої фізичні сили, а не робиться хирляком, як це стверджують американські лікарі. Даймо їй в руки рідну добру книжку, впишімо її до молодечої організації, пішлімо до рідної школи, хай там розвиває свої Богом дані, моральні та психічні обдарування.

Оглядаючи програми в телевізії, нотуйте собі ті фірми, які в своїх годинах надають жалюгідні та шкідливі фільми, не купуймо їх товарів, бо доброго товару не треба захвалювати злочином, говорімо про це зі своїми знайомими і переконуймо їх, що підтримування фірм, які за наші гроші годують наших дітей отрутою в фільмах та провадять наших дітей на дорогу злочину — це негідне здорово думаючої людини. Биймо їх без жалю по їх кишені, тоді вони зрозуміють, що мають до діла з розумними людьми.

Пом'янули тихим словом

Восьмирічна 2-га школа українознавства й релігії при православній церкві св. Покрови у Филаделфії (2225 п. Махер Стр.) 19-го березня ц. року величавою академією відзначила сторіччя з дня смерти батька української нації, Тараса Шевченка.

В програму академії входили: слово про Шевченка, групові деклямації, виступ дитячого хору. Про життьовий шлях нашого Пророка розповіли учениці Галина Кур??? з 5 кл. і Зоя Граур з 7 кляси. В академії взяли участь учні всіх кляс школи.

Після академії учениці Марта Стратієнко і Ліда Головаш перевели збірку на будову пам'ятника Шевченкові у Вашинґтоні. На пам'ятник зложили вчителі: Володимир Басюк — $5, Федір Лисий — $10, Лідія Ковалівська — $3, Григорій Білоус — $5; (голова батьківського комітету). Збірка на залі принесла $44.

Окрім цього наша школа взяла участь в загальному дитячому святі на честь Т. Шевченка, що його влаштував Шкільний Відділ УККА у Филаделфії 12 березня ц. р. На цьому святі уривки з поеми „Гайдамаки" в груповому виступі відчитали талановиті учениці Ліда Головаш, Марта Стратієнко, Дора Варвара.

Батьківський комітет цколи

Білоус Григорій
голова
Ковальчук Лідія
секретар

Дитячий поклін Пророкові України в Міннеаполісі, Мінн.

Тарас Григорович Шевченко любив дітей, розумів дитячі переживання, легко знаходив з ними спільну мову і, хоч минуло сто років після його смерти, діти й досі люблять деклямувати вірші Шевченка або вірші, присвячені йому. Співають залюбки пісні, які співав наш поет, співають його поезії, перекладені на музику.

19-го березня ц. р. діти української школи парафії св. Константина вшанували соту річницю з дня смерти Кобзаря України академією, що складалася з трьох частин.

В першій частині академії дівочий хор у складі: Барбари і Стефанії Ковальчук, Мирослави і Люби Моцьо, Лесі і Марусі Свінціцьких, Оксани Мухи, Лесі Киці, Ірини Вакіріяк, Християни Гунчак, Віри Паньків, Олі Галій, Славки Павлишин, Іванки Хоми, в піяносупроводі панни Уляни Крамарчук відспівали „Заповіт". Доповідь про життя, творчість і смерть поета прочитав учитель школи С. Луців. Володимира Таращук продеклямувала вірш Шевченка, Славця Павлишин і Стефа Ковальчук проспівали дует на слова Т. Шевченка. Діти II і III кляс — Марійка Гайнус, Оля Бунчак, Оля Галій, Володимира Таращук, Люба Паньків, Христя Остапюк, Люба Остапович і Мирося Вовчак — рецитували „Перед портретом".

В другій частині була виставлена інсценізація „Розрита могила": запорізький козак — Славко Коляса, Малий Тарас — Мирон Дудинський, Степан — Богдан Мандибур. Інсценізація пройшла з успіхом.

У третій частині були: деклямація Миросі Вовчак, рецитація „І мертвим і живим" у виконанні Іванки Хоми, Оксани Мухи, Лесі Свінціцької і Віри Паньків, українські пісні на скрипці — славко Коляса в піяносупроводі Христі Гунчак і деклямація на тлі живого образу — дівчатка у віночках з живих квітів, на слова поета „квіти мої, діти, виростав вас, доглядав вас..." Хор виконав: „Садок вишневий" і „Зоре моя".

Академію скінчили співом українського гимну, підхопленим усіма присутніми. Голоси дітей зливалися з голосами їхніх батьків і друзів-прихильників.

Треба відзначити велику працю п-ні О. Карпяк - Бенцаль, був. артистки українського театру Бенцаля - Блавацького, і інж. Євгена Карп'яка. Їхня праця з дітьми не проходить намарно. Остання академія показала, як діти виросли фізично і духово. Діти працювали старанно, щоб своєю працею дати вклад в загальну національну справу — на будову пам'ятника Т. Шевченкові у Вашинґтоні.

Валентина Єрмоленко

Шевченківський концерт на Південному Бруклині

Оскільки першим завданням є дати дитині запас знання про нашу Батьківщину, не на останньому місці стоїть чуттєве зближення дитини до всього, що вона вивчає. Одним із успішних засобів такого зближення є імпрези. В їх підготові учні беруть активну участь, вкладають свій труд та зацікавлення, переживають кожний крок підготови, успіх чи навіть неуспіх виступу. І так національна річниця перестає бути для них тільки книжковою датою, а стає нерозривною частиною їх власного життьового досвіду.

З другого ж боку шкільні імпрези — це своєрідний звіт школи перед батьками та громадянством. А для дитини це перша можливість використати набуте знання та зрозуміти безпосередню доцільність його набування. Це робить самий процес навчання цікавішим і заохочує на майбутнє.

Отже, не диво, що цьогорічний Шевченківський концерт, що його влаштовував Громадський Комітет на Південному Бруклині, стояв під знаком молоді та її осягів. Бо тут існує школа українознавства при парохії св. о. Миколая, під проводом п. Євгенії Храпливої, і гарно започаткувався рій новацтва під проводом пластунки Світляни Луцької.

Концерт відкрив зворушливою та змістовною промовою парох церкви св. о. Миколая, о. О. Стеранка. Мистецьку частину відкрила виголошенням „Заповіту" Світляна Луцька.

Молодша група школярів виступила із збірною деклямацією вірша про життя Тараса Шевченка, а старша з монтажем із його творів. П. Михайло Островерха підготовив дві хорові точки: „Садок вишневий" і „Реве та стогне". Слід підкреслити, що велика частина школярів до вступлення в школу зовсім не знала української мови. Не можна було не звернути уваги на намагання батьків одягнути своїх дітей в якнайбільш стилеві українські строї.

Особливо мило звучав спів учениці Лінди Лярсен, коли виконувала вона пісню „Мені матуся мила ‚Кобзарика' купила" — на слова Р. Завадовича. Два фортепіянові соля (Мотря Тимочко — „Лірична поема" М. Фоменка та Оксана Макарушка — „Лілея" Лішнера) гарно доповнили програму.

Доповідь про безсмертного Кобзаря виголосила п. І. Пиріг, кол. вчителька школи українознавства на Бруклині.

Школярі, цим разом у пластових, новацьких одностроях, вивели під проводом своєї сестрички Світляни Луцької сценку „Вшановуємо Тараса ділами". Настроєве закінчення концерту дали гості з Ню Йорку, юначки 2-го куреня ім. Лесі Українки, що інсценізували поему „Розрита могила".

Наприкінці п. І. Гулей, голова Громадського Комітету, подякував усім за участь в цьому святі, звертаючи особливу увагу на жертвенну працю виховників молоді, що працюють на терені Південного Бруклину.

ІІ

Школа українознавства в Рочестері

У повному розгарі йде праця в школі українознавства у Рочестері, Н. Й. 214 учнів у вісьмох відділах вивчають з великим заінтересуванням предмети українознавства. Шкільний рік започатковано 11 вересня м. р. Богослуженням у гр.-кат. церкві св. Богоявлення, а перше півріччя закінчено 31 січня 1961 р. Наука відбувається кожної суботи; п'ять відділів відбувають навчання ранком, а три навчає 9 учителів разом з управителем школи та парохом, о. С. Городецьким, що навчає релігії.

Школа втратила в цьому році заслуженого педагога, управителя І. Маркуса, що помер 16 січня. Управу перебрав д-р К. Годованець, який разом з усім педагогічним збором докладає багато зусиль, щоб удержати школу на якнайвищому рівні.

У першій половині січня ц. року відвідав школу Кир Амвроз Сенишин і відбув з учителями виховну конференцію.

Школою опікується гурток Рідної Школи; він оплачує вчителів, покриває всі витрати, пов'язані з устаткуванням, та дбає про вдоволення всіх потреб школи.

Треба підкреслити, що молодь реґулярно й охоче вчащає до своєї рідної школи, де знаходить батьківську опіку збоку виховників. Час від часу учні влаштовують вистави. У зв'язку з святкуванням роковин Т. Шевченка управа школи плянує влаштувати Шевченківське свято силами учнів всіх кляс.

СПОМИН

Неначе хвилі, підвелися сходи
На гору, де могила Кобзаря . . .
Спинилась я. Поглянула
на води,
На біг швидкий славетного
Дніпра,
На береги його багатомовні,
Де осінь ходить, урожай збира,
На греблі всі його круті,
бетонні,
На всі його заплави і моря.
І так яскраво уявилось нині:
Дитинство козачка . . .
До знань стежки . . .
Сумна солдатська
муштра у пустині . . .
Тараса сходи у житті важкі.
Горну до серця
взяті з лугу квіти,
І знову за людьми
рушаю в путь,
Рядки пригадуючи заповіту,
Де є й до мене просьба —
спом'януть.

ВАЛЕНТИНА ТКАЧЕНКО

„СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ"

БУКВАР д-ра В. ВАГИЛЕВИЧА

Щоб дати належну оцінку шкільному підручникові для навчання початкової грамоти, належить прослідити, яку методу навчання мав на думці автор і чи ця метода відповідає вимогам найновіших досягнень та шкільній праці в наших обставинах.

Переглядаючи буквар д-ра Вагилевича, можна виразно зауважити, що автор, опрацьовуючи підручник, мав на увазі словесну методу навчання. Крім букваря д-ра Вагилевича, маємо ще кілька букварів, пристосованих до навчання аналітично - синтетичною методою, а властиво синтетичною методою, бо аналіза є тільки підготовою до навчання. Тому, що між учителями українознавчих шкіл є розбіжність думок відносно методи навчання, доцільно схарактеризувати коротко обидві методи.

1. Дитина в своєму умовому розвиткові прямує від пізнання цілости до її складових частин. Отже, навчання словесною методою згідне з умовим розвитком, бо йде від пізнання цілого слова до його складових частин.

2. Навчання цілих слів, наприклад, тато, мама і т. д. має певний зміст, зрозумілий для дитини, а тим самим розбуджується в ній зацікавлення до навчання, що є дуже важливим методичним засобом. При навчанні синтетичною методою букви, склади жадного зрозумілого змісту для дитини не мають, отже такий важливий методичний засіб, як заінтересування, відпадає.

3. При навчанні словесною методою дитина вчиться читати цілі слова, без силябізування, що відповідає живій, природній мові дитини. При навчанні синтетичною методою дитина, складаючи з букв склади й слова, мимоволі призвичаюються до силябізування, від чого тяжко відзвичаїти її в другій, а то й в третій клясі. З наведених характеристик обох метод стає зрозумілим, що доцільнішою методою початкового навчання є словесна метода, до якої власне пристосований буквар д-ра Вагилевича. Початковий розділ цього букваря становить вивчення голосних, і в цьому автор надав кожній голосній характеру цілого слова, що має велике значення в початковому навчанні. Та найціннішою прикметою букваря є унаочнення конкретами так поодиноких слів, як і цілих речень, що має велике значення у збагаченні слів дитини і в виробленні свідомої техніки читання. Також ритмічний уклад поодиноких текстів сприяє запам'ятанню вивчених слів, що збагачує лексикон дитини. Можна б зробити заввагу, що в букварі мало тексту на закріплення вивчених слів, як також щодо правопису, але вчитель може це легко виправити відповідно до потреб навчання.

В загальному буквар д-ра Вагилевича своїм укладом відповідає найновішим методам навчання, а багатством ілюстрацій допомагає учневі унаочнювати поодинокі слова і цілі речення, що причиняються до вироблення свідомого читання. Він надається як один з найкращих букварів до вживання в українознавчих школах.

І. Сточанський

Рідна школа в Клівленді

Школа українознавства у Клівленді під проводом дир. І. Бурди та 10 учителів нараховує доволі поважне число дітей — 251, з того числа 119 хлопців і 132 дівчат. На окрему увагу заслуговує відділ англомовний, учні якого в доволі короткому часі опанували українську мову.

Багато учнів користується шкільним автобусом. Цим засобом комунікації школа добилася високого відсотка присутности учнів на лекціях.

Поважним засобом у вихованні молоді виявилися шкільні імпрези, що за кожним разом притягають рекордове число глядачів. З відбутих імпрез годиться згадати „Листопадові дні", влаштовані 5 листопада м. р. і „Ялинку", влаштовану 14 січня ц. року.

Багато уваги присвячується тісній співпраці виховників з батьками шкільної дітвори і самою молоддю. Для цього служать „товариські сходини". На цих сходинах молодь, батьки й виховники мають нагоду ближче пізнати одне одного, що багато спричиняється до затіснення вузлів взаємної приязни.

Імпрези відбуваються в великих залях „Українського Народного Дому", а ввесь прибуток з них призначується на вивінування шкільної бібліотеки.

ЮРІЙ АНДРІЙ РАБІЙ

Після важкої і довгої недуги помер в Ню Йорку на 16-му році життя учень 2-го року гайскулу, член Пласту, учень Школи Українознавства, член Молодої „Думки" та член Українського Спортового Клюбу

Юрій Андрій Рабій,

син пок. д-ра Михайла Константина Рабія, уродився в Дрогобичі 3-го січня 1944 року. Під час воєнної завірюхи родина пок. Юрія виеміґрувала до Німеччини, де малий Юра почав ходити до дитячого садочка. В році 1950-му з батьками виїхав до Ню Йорку. Тут ходив до католицької школи св. Юра, яку закінчив з дуже добрим успіхом і перейшов до католицького Кардіналь Насс Гай Скул. Юра був визначним учнем та помічником своїх учителів і брав активну участь в спорті.

Пок. Юрій був учнем Американського Музичного Інституту, де вчився грати на піяніні, скрипці і мандоліні. У своїм гайскулі належав до оркестри. Від наймолодших літ був він членом Пласту, і маючи 13 років, став пластуном-розвідчиком. В школі українознавства, де його батько пок. д-р Михайло був директором, Юра виявив себе як здібний і енерґійний учень.

Важка недуга не дозволила йому цього року скласти матуру у тій школі, скласти останні іспити в гайскулі, хоч учителі перепустили його до вищої кляси з визначним поступом.

1-го вересня 1960 р. серце Юрія Рабія перестало битися. У великому смутку залишив він свою маму — Олександру, і сестру — Тетяну. Поховано його 6 вересня 1960 р. при участі великої групи пластунів і товаришів, на цвинтарі, де спочиває його батько, — в Арґінотоні, Ню Джерзі.

Вічна Йому Пам'ять!

Юра Карпінський

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

РІСТ ЧЛЕНСТВА УНСОЮЗУ

з кінцем року	ч. членів	заг. сума забезпечення
1953	71,953	$49,059,393
1954	72,816	49,967,597
1955	73,001	51,253,074
1956	74,246	52,314,109
1957	75,986	54,143,155
1958	76,864	55,514,617
1959	79,199	58,121,981
1960	79,600	59,325,491
30 вересня 1961	79,996	

У перших днях жовтня 1961 р. число членів УНСоюзу перейшло 80,000, а загальна сума забезпечення вже раніше переступила $60,000.000. Від часу останньої Конвенції, яка відбулася в травні 1958 року, УНСоюз збільшився на понад 4,000 членів. Можна сподіватись, що це число значно збільшиться із закінченням цьогорічної передконвенційної кампанії. Загальна сума забезпечення, виданого УНСоюзом і ще не виплаченого, перейшла в цім місяці $60,000,000. збільшившись від часу останньої Конвенції на кругло $6,000,000, тобто на повних 10%.

УНС ДОСЯГНУВ 80,000 ЧЛЕНІВ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

бою та Іван Бішко і Волтер Клявсник з Бруклину. Вміщені знімки цих відданих союзових працівників та признання, яке їм заслужено належиться, повинні стати прикладом для численних союзовців, які підуть їх шляхом і допоможуть завершити цьогорічну передконвенційну кампанію за побільшення членства УНСоюзу з повним успіхом.

Повідомляючи про цей великий організаційний успіх не тільки УНСоюзу, але й всієї української, організованої громади в Америці, Головна Канцелярія УНСоюзу закликає всіх тих українських громадян, які ще не забезпечені, або недостатньо забезпечені в УНСоюзі, щоб вони це надолужили в цім році сторіччя безсмертного Патрона УНС, Т. Шевченка й на пам'ятку цього сторіччя придбали собі нову грамоту УНСоюзу з портретом Т. Шевченка. Зокрема цінно придбати цю пам'яткову грамоту для нашої молоді.

Цьогорічна передконвенційна кампанія за дальший ріст УНСоюзу продовжується. Вже напливають аплікації нових членів, які дають надію на те, що й місяць жовтень та наступні місяці будуть завершені повним успіхом. Вже декілька організаторів прислали по 10 аплікацій і стали в половині місяця чемпіонами жовтня. У Филаделфії на річних зборах Округи сім осіб склали заяви, що до кінця цього року присилатимуть до Головної Канцелярії бодай по 10 членських аплікацій місячно.

Найціннішим у цьогорічній кампанії, поза збільшеним числом присднаних членів, є те, що прибуває щораз більше нових чемпіонів, тобто поширюється число активних організаторів. Та воно й варто стати чемпіоном цьогорічної кампанії. Поза значно піднесеними грошовими винагородами за присднання нових членів, — а ці нагороди збільшуються із числом присднаних членів впродовж одного кварталу, — наші цьогорічні чемпіони, тобто ті, які здобудуть щонайменше 25 членів впродовж цього року, одержать почесну плякету, яка буде їм вручена на 25-ій ювілейній Конвенції УНСоюзу в травні 1962 р. під час традиційного бенкету, на якому чемпіони будуть приміщені за окремим почесним столом. Особи, які в одному місяці здобудуть 10 або більше членів, будуть відмічені на сторінках „Свободи" окремою почесною згадкою, враз із їх знімкою.

В „арсеналі" грошових і почесних нагород для учасників передконвенційної кампанії є три грошові премії в сумах 250, 150 і 100 дол. (за найбільше число присднаних членів), безплатна поїздка до Вашингтону на відкриття пам'ятника Шевченкові (за найбільшу суму забезпечення), безплатний побут на „Союзівці" від одного тижня до місяця і комплект видань УНСоюзу для найкращої організаторки-жінки, переходовий прапор для найкращої союзової округи й індивідуальні нагороди для всіх тих, що здобули бодай по 25 членів.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ коштує так мало! Брак забезпечення коштує так багато! Забезпечіться в Українськім Народнім Союзі!
ПІДВИЖЧІТЬ своє забезпечення!
У Н С О Ю З забезпечує до 50,000 долярів!

Союзові організатори-чемпіони за вересень

С. Левицький, Торонто, 25 — інж. С. Куропась, Шикаго, 22 — Б. Зорич, Торонто, 14 — П. Головачук, Пассейк, 12

М. Шпитко, Ню Йорк, 12 — В. Квас, Кергонксон, 10 — М. Ткачук, Шикаго, 10 — І. Одежинський, Филаделфія, 10

І. Будняк, Перт Амбой, 10 — М. Федишин, Перт Амбой, 10 — В. Романишин, Ню Бритен, 10 — адв. І. Флис, Ню Йорк, 10

І. Бішко, Бруклин, 10 — В. Клявсник, Бруклин, 10 — В. Попович, Рочестер, 10

Не вміщено тут фотографій двох дальших чемпіонів вересневої кампанії, а саме Е. Притули з Балтимору та М. Гентоша з Магоной Сіті, які не прислали своїх знімок.

XVI АСАМБЛЕЯ ОН І ПІСЛЯ НЕЇ

(Закінчення із стор. 2-ої)

не була поставлена зразу на порядок нарад ОН, але про яку всі говорять.

Чи початок кінця Об'єднаних Націй?

Не дивлячися на все це, невірно було б списувати Об'єднані Нації із списка чинників міжнародного значення. Насамперед цьому заперечувала б дотеперішня історія цієї організації. В декількох випадках, як наприклад, в Суезі в 1956 році, ОН поважно причинились до ліквідації воєнних дій. Завдяки помилці совєтської делеґації в 1950 році, ОН зуміли виступити, як сторона, у війні проти російської і китайської агресії в Кореї. ОН дали форум для поставлення перед опінією світу проблеми деколонізації Африки й Азії, і в значній мірі морально причинились до державного усамостійнення десятків народів тих двох континентів та до міжнародноправної леґалізації їх самостійности. Також про себе ми можемо сказати, що участь УССР в ОН не тільки леґалізує в опінії світу формальну присутність на цьому форумі українського імени, але також посилює шанси українського народу в боротьбі за справжню незалежність.

Вже перераховані факти вказують на те, що існування ОН є в інтересі народів, які прагнуть зберегти чи здобути свободу, насамперед народів малочисельних та слабих. У цій організації вони можуть шукати захисту від чужої аґресії чи, принаймні мобілізувати публічну опінію на свою користь. Правда, в нинішній міжнародній обстановці голос в ОН мають насамперед народи темної барви. Білі негри совєтської імперії в ОН виразно дискриміновані. Роля тих, яким Москва дозволяє репрезентувати в ОН свої провінції, зведена здебільша до схвалювання того, що пропонує і робить „старший брат". Тим же, що хотіли б розкрити правду перед ОН про становище своїх народів, туди не пускають. Але хто ще 20 років тому міг уявити приспішений процес деколонізації в Африці і в Азії? Хто повірить у те, що в обличчі такого ренесансу тих континентів біла людина Східньої Европи пасивно погоджуватиметься зі станом національної, політичної і моральної деґрадації?

Крім того, ОН потрібні і великодержавам. Для большевиків — це ідеальний форум пропаґанди й аґітації, і з нього вони самі не зрезиґнують. Таким форумом може бути ця організація і для вільних народів — при умові, що вони з цього схочуть скористати. Для них ОН також серйозний чинник для мобілізації світової опінії проти потенційного аґресора, отже проти війни, що її мають причину боятися всі народи світу. Навіть якщо б ОН виконували тільки цю одну функцію, значить ролю морального гальма проти небезпеки атомового знищення, їх роля була б дуже великою.

Сенатор Дірксен про помилки демократичного уряду

Вашинґтон. — Провідник республіканської меншости в Сенаті сенатор із Іллиной Еверетт Мек-Кінлі Дірксен в писанім огляді першої сесії 87-го Конґресу твердить, що уряд президента Кеннеді „робить постійно помилки" і досі „не розв'язав справи напрямку, в якому має йти наша країна". Сенатор Дірксен пише: „Новий кордон уряду Кеннеді ще й надалі робить помилки. Він старається твердо протиставитися комуністичній загрозі закордоном, фліртуючи з колективістами тут вдома, але вирішення в цій справі ще нема. Ми не можемо одночасно мати і те і те". Одночасно сенатор - демократ із Теннессі Естес Кіфовер заявив у сепаратному звіті, що 87-ий Конґрес був „найбільше працьовитий від кінця другої світової війни", і найбільше зробив в порівнянні з іншими Конґресами в повоєнному часі". Сен. Кіфовер зазначив, що нічого не зроблено в справі медичної допомоги старшим особам в рямках соціяльного забезпечення.

● Секретар праці Артур Дж. Ґолдборґ заявив, що він дістав нове забезпечення про те, що робітничі спілки не будуть страйкувати в тих фабриках, де продукують далекосяжні ракети.

БІЛА МОНАШКА

(З приводу дебюту Марти Кокольської - Кобрин в Нюйоркській Міській Опері)

Коли брокатна завіса безшелесно піднялася вгору, на сцені було все біле. Під звуки далекого дзвону та оплесків публіки забіліли в темряві ледяно - шклисті контури стін монастиря та загорілися золотими відблисками світел. Ще декілька тактів музики й сцену Нюйоркської Опери вкрили білі монашки.

Я похапцем кинулася розпізнавати цю, за якою хотіла цього вечора ввесь час пильно стежити і разом з нею переживати її небуденні хвилини.

Але дарма, всі монашки в довгих, білих сутанах, білих корабликах на голові та з золотим хрестиком при боці, виглядали як одна.

Щойно добре знайомий голос допоміг зразу мені доглянути дрібненьку постать з смаглим обличчям Мартусі Кокольської, що скрилась під складками сукні монашки, сестри Геновефи. Її спів при дуже випрацьованім акомпаніяменті оркестри, лився надзвичайно звучно, витончено і спокійно. Він був чистий, якийсь такий незаймано-білий, як її одяг, як декорації і як вся ця „біленька опера". Її рухи, безпосередня природна гра дуже гармонізували і зливалися в цілість ансамблю.

Опера, в якій Марта виступила в одній з головніших роль, це „Сестра Анджеліка", що належала цього вечора до трьох одноактівок „Іль тріттіко" Пуччіні, яка з живою актуальністю проблем зараз проходить в Нюйоркському Сіті Сентер.

Релігійна тематика „Сестри Анджеліки" створювала якусь небуденну атмосферу й це мене впевняло, що я прийшла привітати Марту з її великим святом, коли реалізувалися її хотіння, сповнялися її мрії.

Щож мусіла переживати вона сама, коли їй вперше довелось співати тисячній чужинецькій публіці вибагливої Метрополії, яка зовсім не знає тернистого шляху української еміґрантки, що з подиву-гідною витривалістю дійшла до мети. Яка дуже щаслива мусіла бути її добра мама, коли гляділа на свою „білу доню" в день її дебюту.

Свою ролю, ролю білої монашки, Марта одержала не тепер і не в Ню Йорку, а ще дитиною, там у рідній хаті від

Марта Кокольська-Кобрин

Щедрого Бога. Вона захищала її в днях воєнної хуртовини, в злощасних хвилинах скитальщини й донесла цілу й ненарушену до Вільної Землі, щоб тут заявити перед культурним світом, що і українці мають талановитих людей.

Марта належить до людей, які не вміють хитатися, які нічим не зражуються, а впертою, послідовною працею обов'язково мусять добитися свого. В цім відношенні для неї не існує жадне „але", хоч її шлях надзвичайно трудний, бо вона йде прямою, білою дорогою.

Її не баламутить багатство, не манить світ дорогих, екстравагантних строїв, напушених зачісок, благих забав, не існує світ облуди, фальшу і обмови. Марта знає один, свій світ скромної, білої монашки, що завжди готова послужити другим своїм мистецтвом.

Справді небагато з нас, а головно молодих талантів, може гордитися того роду багатством і стійкістю характеру, а передусім постійною, важкою працею над самим собою, яка в житті відкриває найважчі двері, що саме тут може послужити приміром.

Хай же вільно буде цією дорогою скласти нашій Мартусі найсердечніші ґратуляції та побажати від її найближчих друзів якнайкращих успіхів в її мистецьких дослідах, а в блиску слави залишитися назавжди „білою монашкою".

Галя Клим

Науково-дослідна праця українських інженерів в ЗДА

30-го вересня відбулася в Українському Інституті в Ню Йорку Наукова Конференція Товариства Українських Інженерів в Америці. Конференція, в якій брав участь ряд наших спеціялістів технічних наук пройшла з великим успіхом, вона показала, що наші інженери - науковці здобули видатні позиції в різних галузях передової науково-дослідної роботи та знайшли широке визнання в колах американської науки. Більшість доповідачів Конференції, це вже професори американських високих шкіл, або відповідальні співробітники відомих лябораторій американських промислових корпорацій.

У працях Конференції приймали участь такі наші науковці: д-р Б. Гнатюк, д-р П. Грицак, доц. інж. А. Дерев'янко, д-р П. Марфей, інж. Л. Онишкевич, д-р А. Шутка, д-р М. Яримович. Виголошені доповіді охоплювали ділянки біохемії, астронавтики, прикладної математики, атомної фізики та інженерії, електроніки. Доповідачі познайомили численних учасників Конференції (на листах приявних записалося 90 учасників) із найновішими результатами досліджень у згаданих ділянках, при чому здебільша йшло про дослідження, ще навіть неопубліковані в технічній літературі. Так порушеною була на Конференції проблематика застосування електричних двигунів нової конструкції, в яких енерґія електричного луку вживається для одержання високих температур працюючих газів в інтерпланетарних ракетах та комунікаційних сателітах, проблема акумуляції інформації та пам'яті в модерних, швидкісних, електронних, обчислювальних машинах, принципи будівництва та конструкційні деталі потужних атомних прискорювачів. Ґрунтовно висвітлено нові досягнення в дослідженні шляхів ґенези органічного світу із первісних елементів землі, при чому подано нові дані про успіхи лябораторійних спроб одержати органічні та біохемічні сполуки з неорганічних речовин. Показано застосування параболічних, парціяльних, диференціяльних рівнань в нових, більше точних обчисленнях глибини замерзання землі у випадку будування холодильників і подібних споруд. Насвітлено методи, які вживаються тепер в лябораторіях в дослідженнях простірної структури протеїнів, таких як, наприклад, гемольглобіна чи ядрові кислоти. Показано результати нових математичних обрахунків форми соплових насад модерних ракетних двигунів для досягнення максимального використання енерґії працюючих газів.

Про зацікавлення Конференцією свідчила теж жива дискусія, яка відбувалася після кожної доповіді. Конференція була проведена в пляні акції познайомити наше громадянство із досягненнями передової інженерної науки. Потребу такої акції як вимоги сьогоднішнього дня з'ясував на Конференції у вступній доповіді інж. С. Процюк. На особливе відмічення заслуговує зразкова організація праць конференції та ділове ведення дискусії, в чому заслуга членів Управи Товариства Інженерів інж. Р. Левицького та інж. Е. Яроша, які проводили Конференцією — Конференція закінчилася товариською зустріччю учасників.

С. Ю. П.

Помер Дмитро Жук, заслужений союзовець

На Флориді помер 12-го жовтня 1961 довголітній член та бувший предсідник, секретар і касир 127 Відділу УНСоюзу в Боффало, Н. Й., Дмитро Жук. Покійний все своє життя щиро працював для добра УНСоюзу і в присднуванні нових членів і у вдержуванні єдности серед членства УНСоюзу. Полишив у смутку дружину Домініку, синів Іллю, Евстахія, Володимира і Лева та дев'ять внуків. Похорони відбулися 16 жовтня в Лейк Ворт на Флориді.

Померла Анна Пупчик, предсідниця відділу УНС в Сеймур, Конн.

Анна Пупчик, довголітня членка і предсідниця 18 Відділу УНСоюзу, Братства св. Івана Хрестителя в Сеймур, Конн., померла несподівано на удар серця 16-го жовтня 1961. Покійна, народжена в Джерзі Сіті, була активною в громадському та союзовому житті, в члени УНСоюзу вступила ще в 1919 році.

● З Сантіяго ді Чіле повідомляють, що там 18-го жовтня були 22 землетруси, які в південній частині країни спричинили смерть малої дитини та матеріяльні втрати.

ЦЕНТРАЛІ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЖІНОЧОГО РУХУ

(Закінчення зі стор. 3-ої)

має ні одної книжки про український рух у вільному світі, чи хоч би в Канаді й ЗДА. Українська жіноча авторки...

III

Подібний, хоч не однаковий, характер має жіноча колекція в Радкліф Коледжі в Кеймбриджі, Масс. Як відомо, райбельку жінку ча з-під пера це один з кращих жіночих коледжів у ЗДА, афільований з Гарвардським університетом. Він також має свою велику бібліотеку, а крім цього окрему колекцію. Її директорка, д-р Б. М. Соломон, дбає передусім про документацію праці американських жінок так в друкованій, як і в рукописній формі. Колекція Радкліфф Коледжу має за ціль зібрати матеріали до соціальної історії ЗДА й ролі жінки в цій історії. Д-р Соломон цікавиться передусім рукописними мемуарами, листуванням і рекордовими книжками жіночих організацій в ЗДА. Щодо друкованих матеріялів, то вона обмежується колекціонуванням вибраних книжок, зокрема тих, яких немає в загальній бібліотеці Радкліфф Коледжу. Вирізків з преси вона не збирає.

Управа Колекції С. Смит зорганізувала товариство прихильників бібліотеки, а д-р Соломон розгорнула акцію збірки на Фонд Фундації Бібліотеки у висоті $250.000. Цікаво й приємно було бачити в часі відвідин низку листів з грошевими переказами й чеками, що в перших днях збірки завершили $20.000.

IV

Відвідини в обох центрах насунули багато думок, зокрема, коли йде про документа цію українського руху у вільному світі, чи хоч би в Канаді й ЗДА. Українська жіноча, хоч і має тут свої досягнення, проте не зцентралізовано зусиль в цьому напрямку в якесь одне загальнодоступне підприємство на зразок згаданих американських установ. Правда, ця проблема пов'язана з багатьма іншими пекучими питаннями української дійсности. У нас ще й досі немає центрального архіву і центральної загальної української бібліотеки, тож годі говорити про загальний жіночий архів чи книгозбірню. Під теперішню пору приходиться увагу передусім будовам іншого типу... Але навіть у таких обставинах можна зробити щось в цьому напрямку. Організоване жіноцтво й окремі особи повинні подбати про такі речі: 1) Надсилання матеріялів (головно друкованих) до згаданих неукраїнських центрів жіночої документації на адреси:

Lady Aberdeen Memorial Library, Suite 4, 55 Cornish, Winnipeg, Man., Canada;

Sophia Smith Collection, Smith College, Northampton, Mass., U.S.A.;

The Women's Archives, Radcliffe College, Cambridge, Mass. U.S.A.

2) Надсилання матеріялів (друкованих і рукописних) до українських наукових установ в ЗДА чи в Канаді.

Добре було б створити окрему комісію при Комітеті Українок Канади, що взяла б на себе обов'язок координувати працю в цьому напрямі.

Проф. Лев Шанковський у Вінніпегу

Недавно у Вінніпегу, був у переїзді до Едмонтону проф. Лев Шанковський, член закордонного представництва Української Головної Визвольної Ради і редактор нюйоркського англомовного журналу „Пролог", який є мабуть одиноким видаванням українцями журналом, що розходиться в новоповсталих південно-азійських і африканських державах.

Заходом місцевого Відділу Українсько - Канадійського Т-ва Прихильників Визвольної Боротьби України і місцевої станиці кол. вояків УПА виголосив проф. Л. Шанковський 8-го жовтня в залі читальні „Просвіти" доклад на тему „Внутрішнє і зовнішнє положення української визвольної справи".

Доповідач підчеркнув, що оцінка зовнішнього і внутрішнього положення нашої визвольної справи може бути статична і динамічна.

Статична оцінка є тепер покищо песимістична, бо нині державні мужі українською справою не інтересуються, і тому вона для світу далека і чужа. За це динамічна оцінка є оптимістична, бо нинішній політичний світ, примушений розвитком подій, починає поволі студіювати національні проблеми, між якими займає визначне місце і наша українська, і на цю тему появилось вже дуже цікавих праць.

Наша еміграція у вільному світі мусить глибоко заінтересуватися Україною і знаходити способи допомоги їй, бо елементи нашої сили і слабости знаходяться на наших рідних землях і наш політичний провід мусить докладно познайомитись.

Коли студіюємо пильно і критично совєтські документи, як наприклад останній перепис населення та підсовєтську пресу і літературу, то переконаємося, що наше небо... 18-го і 19-го століття. В Україні помічаємо якраз тепер зріст національної свідомости. Українці завоювали і закріпили важні позиції по містах, а українська національно свідома молодь постійно зростає.

Але побіч цієї наявної нашої сили помітні теж на жаль елементи нашої слабости. Найгрізніші вони на відтинку так званих „безхребетних малоросів", яким „всьо равно", якщо іде про вживання української мови і які дбають лише про збереження власної шкури.

Безбожна червона Московщина повела шалений наступ і на релігійний відтинок, бо воюючи з релігією, московські червоні окупанти хочуть викоренити дорогі нашi національні традиції, які тісно віків зв'язані з релігією. Цей шалений московський наступ наша еміграція у вільному світі мусить успішно відбити, мобілізувати проти нього світову опінію.

Прикінці доповідач дверд... підчеркнув, що українська еміграція по цім боці залізної заслони мусить мобілізувати світову опінію проти совєтського колоніялізму. Наші провідні одиниці можуть це бажаного труду успішно виконати, коли запрестануть провадити безглуздні і шкідливі внутрішні чвари і об'єднаються довкруги українського Державного Центру Української Національної Ради, бо це є наш традиційний Державний Провід.

Після доповіді відбулася дискусія. На залі був великий гурт, коло 200 осіб, публіка, яка з увагою слідкувала за ходом думок доповідача.

Ця доповідь, кол. учасник наших Визвольних Змагань кол. підхорунжого Кінної Бригади Української Галицької Армії і учасника Зимового Походу, проф. Лева Шанковського була одна з кращих політичних доповідей, що в останніх кількох роках були виголошені у столиці канадійської України — Вінніпегу.

Дм. Микитюк, кол. УСС

В Західньому Берліні переведено маневри військ ЗДА

Генерал Фредерік Гартел (ліворуч) командант американських військ в Західньому Берліні, обговорює програму військових маневрів з генералом Лусіюсом Клесм, репрезентантом президента Кеннеді в Берліні. Маневри ці відбуваються для задемонстрування рішучости ЗДА оборонити Зах. Берлін.

Берлін. — 3,000 американських вояків, себто половина тамошнього американського військового гарнізону, перевели в минулому тижні триденні маневри, в яких половина того війська представляла комуністичних напасників, а друга половина — оборонців. Маневрами проводили командант американського гарнізону, ген. Альберт Вотсон, і ген. бригади Фредерік О. Гартель, а придивлявся ім м. і. ген. Луціюс Клей, спеціальний репрезентант през. Кеннеді в Західньому Берліні. На нараду з ген. Клеєм прибув до Берліну західньо - німецький амбасадор у Вашингтоні, д-р Вільгельм Греве, який зараз потім відлетів назад до Вашингтону. Д-р Греве був по над тиждень на консультаціях у Бонні. Американський амбасадор у Москві Лювеллен Томпсон, який впродовж двох тижнів був у Вашингтоні на нарадах про дальшу політику супроти СССР у зв'язку з Берлінською кризою — відлетів до Москви в мин. неділю і має прибути туди у вівторок 24-го ц. м.

Шевченківське свято в Рідній Школі в Ню Гейвен, Конн.

Цього Шевченківського року наша школа при Українській греко-католицькій церкві гідно відзначила століття великого Кобзаря України святом, що відбулося в неділю 19 березня в церковній залі. У святі взяла участь вся школа зі своїми вчителями, батьками та громадянством. Програму свята приготовила п-ні Е. Матвієнко, директорка нашої школи, яка, поза нормальною цілоденною працею знайшла ще час, щоб підготовити як слід наших дітей.

Свято відкрив голова Т-ва п. Василь Сивак коротким словом про велич нашого Генія, звернением до шкільної дітвори. Святочну промову виголосив Мирослав Борисюк, професор коледжу св. Василя в Стемфорді, що рівно провадить навчання української мови, історії та географії у нашій школі. В своїй, дуже гарно опрацьованій промові, доповідач підкреслив велику віру в Бога нашого Генія.

Дальша програма складалася з деклямацій учнів, а саме: „Наш поет" — М. Салата, „На роковини Шевченка" — Сава Крехова, „Села" — Юрчик Добчанський, „У нас сьогодні Шевченкове свято" — Юрій Посполита, „Гомоніла Україна" — Галя Лісевич.

Милою несподіванкою був виступ учениці 4-ої кляси Нади Дмитрук, яка відіграла на акордеоні „Думи мої, думи" та „Взяв би я бандуру". Фортепіянове сольо „Гріґе концерто ін а мінор" виконала вже знана нашій громаді молода піяністка Таня Яхницька.

Друга частина програми складалася з сценічної картини у трьох відслонах, з дитячих літ Шевченка. Ролю малого Тарасика у перших двох відслонах дуже добре віддав учень 2-ої кляси Роман Кизик, дідa Івана — М. Лісевич, а дяка — учень 7-ої кляси Богдан Щигол. У третій відслоні ролю Тараса виконав учень 8-ої кляси Богдан Косович. У сценічній картині взяли ще участь: Володимир Лодинський, Леся Данів, Лариса Садівська, Марта Кизик, Христя Добчанська, Надя Дмитрук і Люся Матвієнко. Картина пройшла дуже успішно і напевно залишиться надовго в пам'яті як самих виконавців, так і присутніх на залі.

Слід відмітити, що свято започатковано американським гимном, що його відіграла на піяні учениця 8-ої кляси Христя Добчанська, та Заповітом, який виконали учні під проводом Богдана Косовича. Закінчено свято українським національним гимном.

Свято випало дуже гарно і викликало велике вдоволення у батьків, які побачили, що школа вповні вив'язується із своїх завдань не тільки під оглядом навчання українознавства, але й під оглядом національного виховання. Такі імпрези дають дітворі національне виховання і виробляють в ній уміння діяти публічно, триматися певно на сцені та правильно висловлюватися літературною мовою. Тому треба подякувати управі Т-ва і вчителям, що вони підготовили цю імпрезу.

А. Б. В.

● Хтось в Брайтоні, в Англії, мав в минулому тижні виступити з промовою Герольд Мекмиллан, то адміністратор даного будинку "мав телефон, що його в Мекмиллана застрелять. Змобілізовано поліцію та негайно після того, як прем'єр закінчив промову, виведено його бічними дверми. Мекмиллен нічого не знав про той телефон.

В Ню Йорку відбулась Козацька Рада УАКозацтва „Запорожжя"

В присутності членів „Запорожжя" зі стейтів Ню Йорку, Ню Джерзі та Массачусетс відбуто Козацьку Раду Українського Академічного Козацтва „Запорожжя" 8-го жовтня 1961 р. в Ню Йорку в приміщеннях Українського Народного Дому. Раду відкрив старший - сеньйор проф. д-р Василь Одинський привітанням присутніх, закликаючи вшанувати пам'ять померлого ч. Б. сл. п. дипл. інж. Володимира Петрачека, вставанням з місць. Присутні на раді в барвах з жалобою на шапках та лентах вшанували пам'ять померлого 30-го вересня 1961 р. в Монтреалі, Канада, маючи перед собою його знимку, прибрану лентою в жалобі.

Прийнято порядок нарад та протокол останньої Козацької Ради з 28-го травня 1961 р. Прочитано вплив та прийнято в нові члени одноголосно п-ну Ольгу Мидловську та п. Ярему Дубика, обоє діти запорожців. Устійнено відбути Панахиду по ч. Б. Петрачеку в суботу 11-го листопада ц. р. перед обідом в православній церкві св. Володимира в Ню Йорку. Прийнято також звіти старшини та прочитано ряд писем, зв'язаних із діяльністю „Запорожжя". На особливу увагу заслуговує внесок ч. Б. Ю. Зазенецького з 25-го вересня 1961 р. в справі організаційного оформлення всіх запорожців в світі. Він від якогось часу веде жваву кореспонденцію в цій справі поза плечима Старшини. Слідуючо обговорення справи праці статутової комісії „Запорожжя", що складається із Старшого ч. Б. Одинського його заступника к. П. Григоровича та ч. Б. Зазвинського. між ними є розбіжності, тому рішено ту комісію поширити ще деякими членами з-поза ЗДА, бо статут має бути рамовий для всіх запорожців у світі, з певними територіяльними відхиленнями, пристосовуючися до місцевих законів.

Устійнено речинець Генеральної Козацької Ради „Запорожжя" на дні 2 й 3 грудня 1961 р. в Ню Йорку, якої порядок устійниться на слідуючій Козацькій Раді. Заторкнено справу Альбому „Запорожжя", до якого вже довolі назбирано матеріялів, однак з браку часу, пересунено ту справу на слідуючу Раду. Після речевої дискусії, на знак протесту проти всякої писанини по за плечима Старшини, подав свою писемну резиґнацію писар, заявляючи, що незалежно від того, чи вона буде прийнята, це його остаточне рішення. Неактивний козак адв. Ол. Микитюк внесок, щоб всю кореспонденцію відносно „Запорожжя" вела Старшина. — На тім раду закрито.

Д-р О. С.

УСК „Чорноморська Січ" і „Тризуб" перемагають

Минула неділя, 22-го жовтня, була переможною для українських футбольних клюбів на Сході ЗДА.

УСК НЮ ЙОРК виграв переконливо 3:0 свої чергові змагання за першість Інтер Ліги з представником Американської Футб. Ліги балтиморським „Помпеями". Це вже друга вэртісна перемога УСК-у в мистецьких грах цього сезону. З пятьох здобутими та дев'ятю втраченими точками УСК все ще находиться на дев'ятому місці „Великої Десятки".

„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" НЮАРК задержалася на першому місці показника мистецьких гор Футбольної Ліги Стейту Ню Джерзі, перемагаючи минулої неділі „Айріш Американс" з вислідом 2:0. Конкурентом на першуна Ліги то є клюб „Рома", з якою „Чорноморська Січ" зремісувала в першій зустрічі на грищі противника.

„ТРИЗУБ" ФІЛАДЕЛФІЯ переміг в Асторії місцевий клюб „Айнтрахт" скромним вислідом 1:0. Тризубівці натрапили на несподівано твердого противника, якому мимо переваги „Тризуба" важко було стріляти ворота. „Тризуб" веде в показнику Американської Футбольної Ліги, а його суперник на перше місце „Інтер Клюб" несподівано втратив минулої неділі одну точку закінчуючи гру з Греками 1:1.

З Похорону на пам'ятник Шевченкові

Дня 13-го липня ц. р. в Рочестері, Н. Й., відійшов у вічність Іван Петрович Шиш, народжений 1897 року на Чернигівщині, Україна. Залишив горем прибитих дружину Христину й двох синів Миколу і Анатолія. Похорон відбувся 17-го липня. Покійного похоронено на цвинтарі Рівер Сайд.

На похоронній тризні приятелі Покійного українського патріота, який дуже любив Шевченка, зложили в пам'ять Покійного $31.50 на пам'ятник Шевченкові у Вашингтоні. Цю суму переслав до Комітету Пам'ятника Шевченкові секретар 367 Відділу У. Н. Союзу п. В. Попович.

Польський теоретик комунізму таврує зв'язування свободи людини

Варшава. — Сенсацію у Польщі викликала стаття найбільшого польського авторитета, як теоретика марксизму, професора філософії у Варшавському університеті, Адама Шаффа, вірної підпори режиму Владислава Гомулки. Він натаврував на сторінках „Пшеґльонду Культури" закорінені ніби за Сталіна методи спутування свободи людини і взагалі демократичних прав і зловживання бюрократично - адміністраційним апаратом принципу про підпорядкування індивідуа колективові та керування державою всім життям країни. Шафф твердить, що проголошення комуністами за „пере старілі вартості" християнсько - гандівської етики і принципів любови та божества вищої сили — шкодить комуністичній, бо ворожа комунізмові пропаганда використовує це проти комунізму. Комуністичний філософ пригадує „помилки й ухили", які сталися за сталінської епохи та виразно натякає, що не той ні інша сталінізму минулися. Він одверто пропонує перевести лібералізацію режиму в напрямку більшої свободи для людини та поменшення компетенцій бюрократичного апарату. Шафф твердить, що „розвиток демократії всередині комуністичної партії має вирішну вартість для нашої ситуації".

Колишній полковник Батісти перевіряє в Маямі кубинських втікачів

Маямі, Флорида. — Колишній полковник поліції за уряду Батісти Маріяна Фаджет працює в бюрі Уряду Іміграції і Натуралізації в Маямі, де відбувається політична перевірка втікачів від режиму Кастра. Кубинські втікачі не є вдоволені з того, бо між ними є численні такі, які перед січнем 1959-го року побороли Батісту разом із Кастром. Полковник Фаджет не є конечний а навіть і непотрібний в бюрі на Флориді, бо він не вмішується тепер у відносинах на Кубі, втікши звідтіля разом із Батістою до Домініканської Республіки. Кубинські втікачі твердять, що присутність цього полковника в американському розвідчій службі навіть шкодить справі визволення Куби, бо численні вороги Кастра на Кубі, які колись були і проти диктатора Батісти не мають охоти втікати до ЗДА, де їх мав би переслухувати їхній давніший політичний ворог. Кубинські втікачі нарікають, що деякі з них задовго мусять перебувати в переходовому таборі в Тексасі, а деякі взагалі не можуть дістатися до інших стейтів ЗДА, бо їм не довіряють американці.

Помер велетень кінової продукції Джозеф М. Шенк

Голлівуд. — 22-го жовтня у віці 82-ох років помер один із старших живучих ще велетнів кінової продукції Джозеф М. Шенк. 50 років він відогравав важливу ролю в кіновій продукції, спочатку в Ню Йорку, а пізніше в Голлівуді. Він був одним із тих, які рекомендували так звану „систему зірок", і був головою Ради Об'єднаних Акторів та основником Твентієд Сенчері Фокс. Його кар'єру порівнюють до лету ракети, бо так як ракета, він дійшов до багатства. Він народився в Рибінську над Волгою в 1878-році, а в 13 році життя прибув із батьками до Ню Йорку.

ТАРЗАН, ч. 4734. Френк Гереі!

A BEWILDERED APE-MAN WAS STOPPED FROM KILLING THE CAT, BUT NOW HIS FACE LIGHTED IN RECOGNITION—

"FRANK GARVEY!" HE EXCLAIMED. "SO," SAID THE MAN, SMILING, "YOU REMEMBER THE DIRECTOR OF MONOPOLY FILMS—"

"AND ALLOW ME TO INTRODUCE INKY, OUR TRAINED PANTHER—WHOSE FEELINGS ARE PROBABLY QUITE HURT BY NOW!"

Здивований мавполюд припинив вбивати кота, але нагло його лице прояснилося, пізнавши...

— Френк Герві! — гукнув він. — Так, — сказала людина, сміючися. — Чи ви пригадуєте собі директора монопольних фільмів...

— І дозвольте мені представити вам витренованy пантеру...